

LIETUVIŲ

DIENOS

MRS. BETTY FORD LIETUVIŲ TAUT. ŠOKIŲ ŠVENTĖJE

LITHUANIAN DAYS

OCTOBER

1976

1976 M. SPALIO MĖN.

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., — Hollywood, CA 90029
Telefonas: 664-2919

1976, spalio Nr. 8 (167)

October, 1976 No. 8 (167)

Eina XXVII metai
Volume XXVII

Redaguoja

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA

Anglų k. Redaktorius / English Editor

ALFONSAS A. MILUKAS

Atsakomasis red. - Leidėjas / Publisher

Administratorius / Circulation Manager

ANTHONY F. SKIRIUS

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. Signed or initialed articles do not necessary reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį. Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN", PUBLISHED 1946-49.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku. If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina \$1.25 Single Copy \$1.25

Prenumerata metams \$12.00 bet kuriame pasaulio krašte. Subscription \$12 per year in any country of the world. Garbės prenumerata / Honorary subscription \$20.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California".

TURINYS / CONTENTS

LIETUVIŠKOJI DALIS

	Psł.
Jaunimą imponuojančios šventės.	3
Sėkminga V-ji L. Tautinių šokių šventė. ...	4
Rauda. Birutė Pūkelevičiūtė.	5
Yra šalis. Pranas Vaičaitis.	8
Spaudos žmonių pokalbis Čikagoje.	7
Europos Lietuvos Studijų Savaitė.	9
Širdin skverbiasi neužbaigtų darbų srovė.	
Dail. A. Rūkštelės 70 m. sukakties proga.	
J. Janušaitis.	12
Kalbininkas P. Jonikas. J. Kutra.	15
"Sidabrinė Diena" Los Angeles scenoje.	
A. Trečiokas.	13
Balsas minioje. Anšlavs Eglitis. ...	14
LD dovanų laimėtojai.	17
M. K. Čiurlionio minėjimas Venecueloje.	
M. K.	17
Iliustruota kronika.	17

ENGLISH SECTION

	Pages
5th Folk Dance Festival, Chicago, Sept. 5, 1976. (A. A. M.)	2
President Ford's message and America's Bicentennial gift to Lithuania	18
Church and Human Rights, the Most Rev. Archbishop Bernardin	19
Knight of Lithuania 63rd Convention, By Helen V. Kulber	20
A Message fro St. Mary's Villa, Pa., Sister Virginia Marie, CJC	21

VIRŠELIAI / COVERS

Pirmasis / Front Cover

Mrs. Betty Ford with Festival dancers.
Sofija Džiugienė, vice-chairman of preparation committee, in background.

LITHUANIAN FOLK DANCE FESTIVAL

The Fifth Lithuanian Folk Dance Festival that took place in Chicago on September 5th, at the International Amphitheatre, was an exceptionally grandiose event and set to commemorate America's Bicentennial year. Its preparation was inspired by fervent good wishes of many American leaders.

"As Honorary Patron . . . I am delighted to welcome the participants and spectators from all over the world . . . it is a vivid reminder that we are a nation of nations and that we derive great vitality and strength from our ancestral legacy . . . I salute the Lithuanian-American community and . . . acknowledge your continuing contributions to our national well-being and way of life," said President Ford in his message of July 28th.

Appreciating the Festival "with more than 2,000 Lithuanian dancers from Canada, South America and Europe as well as from many of the states . . ." making it "one of the most colorful celebrations of our two hundredth anniversary," the governor of Illinois officially proclaimed his wishes for success and that the event bolster the hopes of Lithuanians to have their country free again. Likewise, good wishes came from a number of senators and congressmen as well as Chicago's Mayor Richard Daley.

During the Festival, as shown on the front cover photo, dancers and spectators were cheered by the appearance of the First Lady, Mrs. Betty Ford, who addressed them with a Lithuanian greeting. Ensuing ovations were recorded by the fine TV coverage given to the Festival.

Incidentally, after a lapse of several weeks, Mrs. Ford gave further proof of her great appreciation of the art of dancing. It happened in Pittsburgh when a campaigner for President Ford met with a band of Lithuanian musicians and started to dance. There was a persistent drizzle, yet Betty Ford lovingly stayed on, watching. She was thereupon invited by some Lithuanian women to their homes and was later treated to some national food of bread and sausage at the Lithuanian Hall. Mrs. Ford won compliments for her husband, too. "Your husband has my vote because he is so precious," said one woman. "He is just a precious doll and will certainly have my vote," rejoined another.

BACK COVER / ANTRASIS VIRŠELIS

Los Angeles Bicentennial minėjime, visų tautų parodoje, lietuvių liaudies meno parodos stalas.

Viduryje, iš kairės — parodos organizatorius inž. Vytautas Čekanauskas ir jo talkininkai — Alfa Pažiūrienė, Rūta Sakienė ir Ed. Reivydas.

Kairėje užpakalyje stovi V. Čekanausko tėvas Jonas Čekanauskas.

Organizers of the Lithuanian exhibit of the American Bicentennial commemoration in Los Angeles where scores of nationalities were represented in over 100 stands.

Momentas iš šokių šventės Chicagoje.

Foto J. Garlos

One of the merry wedding dances of the Festival.

JAUNIMĄ IMPONUOJANČIOS ŠVENTĖS

Šių metų rugsėjo 4 ir 5 dienomis Chicagoje įvykusi Penktoji Lietuvių Tautinių Šokių Šventė sutraukė iš visos Amerikos ir Kanados keliolika tūkstančių lietuvių.

To proga jie turėjo savo suvažiavimus, posėdžius, diskusijų susirinkimus ir t.t. JAV Lietuvių Bendruomenės tarybos nariai savo sesijoje išrinko naują JAV Krašto vadovybę: prezidentą ir pirmininką.

Buvo susirinkę Lietuvių Žurnalistų S-gos vadovybė bei nariai, Vilniaus Krašto Lietuvių S-gos nariai, Lietuviai Inžinieriai ir Architektai, Lietuvių Agronomų S-gos nariai ir kitos grupės.

Tautinių Šokių Šventės, daromos kas ketveri metai, lietuvių jaunimo tarpe lietuvių išlaiko bei sustiprina. Jie, suvažiuavę iš įvairių miestų, turi progos tarp savęs geriau susipažinti ir užmegsti glaudesnius santykius.

Jaunimas jaučiasi didingai, kai jų suvažiuoja per du tūkstančių, o jų šokius stebi daugiau kaip 10,000 lietuvių; kai jų pasveikinti atvyksta net prezidentų žmonos, burmistrai, senatoriai, kongresmanai; kai juos filmuoja, fotografuoja ir rodo per televiziją ir gražiai aprašo didieji vietos dienraščiai.

Didinga Lietuvių Tautinių Šokių Šventė ir kiti gausiai lankomi renginiai—bankietai, spaudos konferencijos—lietuvius išgarsina tarp amerikiečių ir tarp kitų etninių grupių žmonių. Jie labiau susipažįsta su lietuvių menu: daina, šokiais, muzika.

Taigi, rengiamos Tautinių Šokių šventės ir Dainų šventės yra ir bus visų lietuvių sveikintinos ir remtinos.

Tikimės, kad ir toliau tokios šventės bus daromos. Jos užimponuoja mūsų jaunimą.

SĖKMINGA V-JI TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ

Rugsėjo 4 ir 5 dienomis Chicagon suvažiavo JAV ir Kanados Tautinių šokių grupių šokėjai.

Oficialus Penktosios Tautinių šokių šventės atidarymas įvyko šeštadienį, rugs. 4 d., prie paminklo Jaunimo Centro papėdėje. Čia buvo uždegtas aukuras ir pirm. Br. Juodelis ir vicepirm. Sofija Džiugienė padėjo vainiką. Pasaulio Liet. Bendruomenės pirm. Bronius Nainys pasakė atidaromąją kalbą.

Po to Jaunimo Centro abiejose salėse įvyko jaunimo susipažinimo šokiai, o kavinėje susirinko šokių grupių vadovai susipažinimui su spaudos žmonėmis.

Sekmadienį, rugs. 5 d., šventė buvo pradėta pamaldomis šv. Kryžiaus bažnyčioje, kur pamaldas laikė vyskupai — V. Brizgys ir A. Deksnys.

“Tėviškės” bažnyčioje buvo pamaldos liuteronams. Jas laikė kun. A. Trakis.

Šokių šventė vyko International Amphitheatre, kur telpa 10,000 žmonių. Salė, kaip ir prieš trejus metus, kai dalyvavo Mrs. P. Nixon, dabar irgi buvo perpildyta; šiais metais šventėje dalyvavo prezidento žmona Mrs. Betty Ford.

Prieš atvykstant į salę, Mrs. Ford turėjo spaudos konferenciją šalia salės esančioje kavinėje.

Garbės svečius pristatė Valdas Adamkus. Iš amerikiečių svečių buvo: burmistro atstovas Reily, gubernatorius D. Walker su žmona, Illinois senatorius C. Percy, specialus prezidento patarėjas Kuropas.

Besupažindinant svečius, šventės komiteto pirm. Br. Juodelis atlydėjo Mrs. Betty Ford, kuri buvo sutikta atsistojimu ir didžiulėmis ovacijomis.

Chicagos burmistro Daly atstovas pasveikino šventės dalyvius ir įteikė Bicentennial pažymėjimą. Gubernatorius Walker pasidžiaugė liutuvų veiklumu ir liutuviškai tarė: “Kas bus, kas nebus, bet liutuviai visad bus”. Senatorius

Penktosios Tautinių šventės Chicagoje šokių grupių vadovai su šventės vadove Galina Gobiene. Foto Jono Urbone

Leaders of component groups of the Fifth Lithuanian Folk Dance Festival with general director Galina Gobiene (Chicago, Sept. 5, 1976).

C. Percy savo sveikinimą pradėjo “Sveiki liutuviai”. Jis prisiminė Helsinkio konferenciją ir pasižadėjo reikalauti, kad susitarimą vykdytų ir Soviėtų Rusija.

Prezidento žmona Betty Ford savo sveikinimą pradėjo “Labas!” Tas trumpa, aiškus ir taiklus žodis publiką vėl sukėlė ant kojų. Paspilylė plojimai. Savo ir prezidento vardu ji palinkėjo išlaikyti savo kultūrą ir kalbą. Ji buvo apdovanota liutuvišku gintaru ir liutuviškais tautiniais drabužiais. Svečius ir Mrs. Betty Ford filmavo TV stočių atstovai. Spauldoje Mrs. Betty Ford fotografijos pasirodė su liut. tautiniais drabužiais — tai buvo atrakcija.

Po atidarymo iškilmių Mrs. Ford ir garbės svečiai nuėjo į balkoną stebėti šokių šventės; eidama pro šokėjus, ji sveikinosi su vadovėmis ir šokėjomis. Ji šokius stebėjo visą pirmąją šokių šventės dalį. Pirmoje dalyje pasirodė iš visų miestų atvykusios grupės; šokiai užtruko 3 valandas.

Antroji programos dalyje pasirodė mokyklų mokinių grupės ir veteranai šokėjai. Publika

pasigedo gražiausio ir tradicinio “Malūno”, kuris programon buvo įrašytas, bet nebuvo pašoktas, nes viena grupė nebuvo jo išmokus. (Miesto vardo niekas spauldoje iki šiol neminėjo, neminim jo ir mes, tačiau turime pastebėti, kad panašūs dalykai ateityje neturėtų kartotis).

Nežiūrint to, penktoji šokių šventė praėjo įspūdingai. Suplanuota ir pravesta gražiai ir tvarkingai. Ateityje šokiai galėtų būti parinkti įvairesni, kad nebūtų monotonijos. Muzikos kritikai spauldoje yra padarę pastabų ir dėl šokių muzikos bei dainų — šokėjai pasigedo aiškesnio, griežtesnio ritmo, dėl to ir šokių ritmas nevisada buvo išlaikytas. Trūko ekspresijos ir tempo.

Muzikinės dalies vadovais buvo A. Mikulskis, A. Jurgutis ir A. Modestas. Jie savo dalį atliko gerai, išskyrus tai, kad ne viskas tiko šokiams.

Šokių šventės vyriausia vadove buvo G. Gobiene, Detroito “Šilainės” vadovė. Ji atliko milžinišką darbą.

Programos pranešėjomis buvo Jolita Kriaučeliūnaitė ir Julija Cijūnėlienė, abi savo uždavini atlikusios be priekaištų.

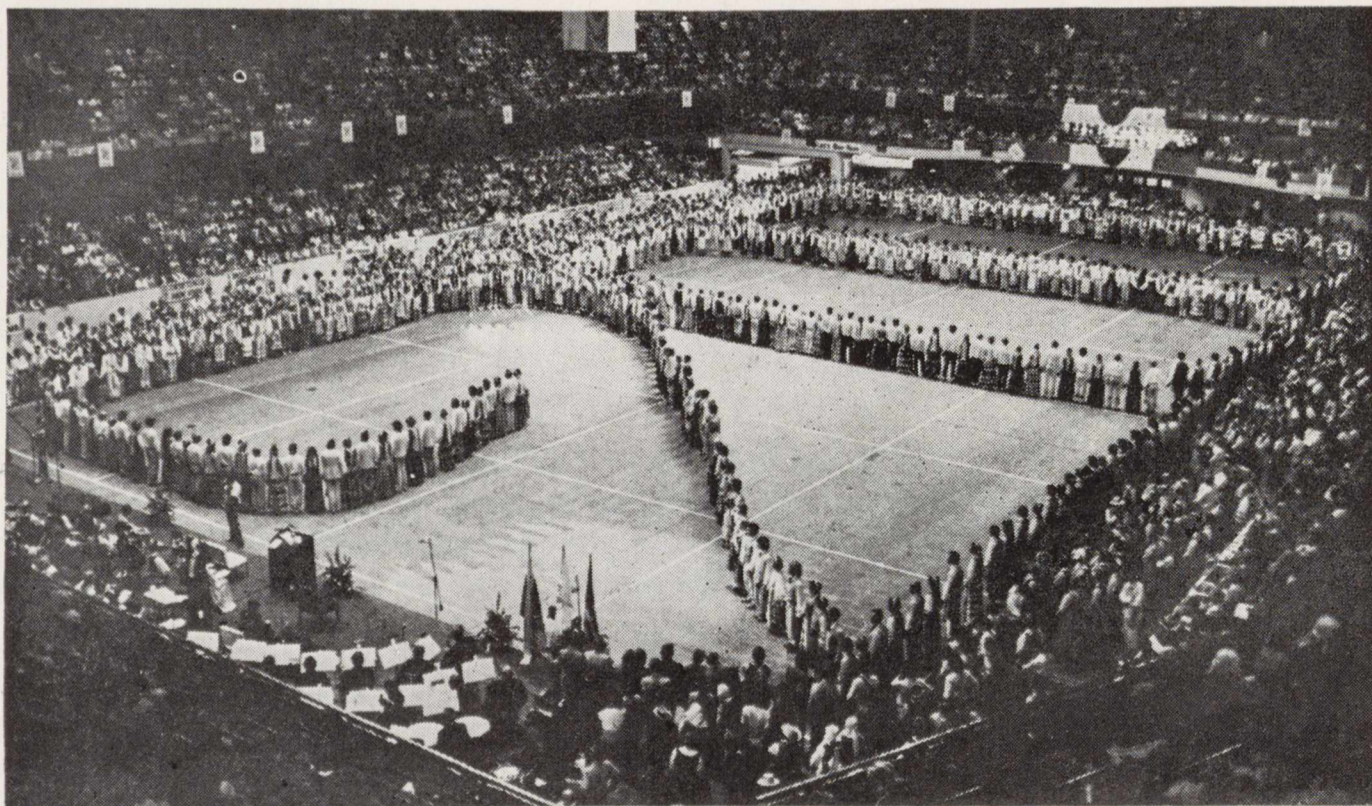
Paminėtinas gražus šventės programos leidinys, kuriame atspaulsta programa, sveikiniai ir dalyvavusios šokių grupės. Leidinį redagavo Danutė Bindokienė, skoningai iliustravo Ada Korsakaitė-Sutkuvienė.

McCormick naujoje didžiulėje salėje po programos vyko banketas ir jaunimo šokiai.

Penktoji šokių šventė, sutraukusi dešimtį tūkstančių žiūrovų ir atkreipusi Chicagos spaudos bei TV dėmesį, praėjo. Tik grįžus į namus, po šventės, buvo džiugu tuojau pamatyti šventės programą liutuviškoje televizijos programoje ir beveik visuose Chicagos TV kanaluose žinių pranešimuose — vieni plačiau, kiti mažiau, bet visi rodė Mrs. Betty Ford atsilankymą, apdovanojimą liutuvų tautiniais drabužiais ir kai kuriuos šokius. Maratono greičiu darbą atliko liutuviškoji TV, vos porai valandų praslinkus po šventės uždarymo. Daugiau programos liut. televizija rodė ir sekantį sekmadienį.

★ ★ ★

LITUVIŲ DIENOS, 1976, SPALIS

Momentas iš tautinių šokių programos. Šokėjai suformavo skaičių 200 paminėjimui JAV Bicentennial sukakčiai paminėti.

A glimpse of the Dance Festival in progress. Festival dancers in a “200” formation honoring the American Bicentennial.

Birute Pukeleviciute, author-playwright and poet, wins first prize for her newest drama, "Inheritance." Los Angeles, July 1976.

BIRUTĖ PŪKELEVIČIŪTĖ

Rauda

Dulce et decorum est pro patria mori.

Morai apdengti juoda marška.

PANAKTINIS

Vėliau: SESUO, MERGINA, MOTINA, GEDĖTOJŲ CHORAS

PANAKTINIS su tarškine ir žiburiu:

Vienuolikė ir ketvirtis! Vienuolikė ir ketvirtis!

Trys ketvirčiai iki vidurnakčio...

Vėjarodžių gaidžiai pasisuka staigiu kampu — žvanga jų krutinės, blizga geležinės skiauterės. Kyla šiaurės vėjas.

Apverkit, apgarbstykit tą, kur's mirė.

Aš nemačiau jo veido ir nežinau jo vardo.

Apraudokit tą, kur's guli pridengtas juoda spalva; iki vidurnakčio beliko tik trys ketvirčiai.

CHORAS:

Skobsime karštą iš perskelto ažuolo; Ažuolo šerdim bus tavo širdis.

Perpinsim verbą viksva ir kardažole.

Kad nepaniekinta būtų mirtis.

Skobsime karštą senovišku papročiu,

Perpinsim verbą aštriąja viksva.

SESUO:

Aiman, sapnavo mano brolis neramius sapnus:

Dvylika karališkų žirgų palaidota piliakalny. Jų galvos į vakarus atgręžtos, jų karčiuose įpinti aukso pinigai. Balnai raudono totoriško safjano, o skyduose užbrėžtas dantytas skritulys.

Dvylika plėšriųjų sakalų palaidota piliakalny — kraujo paukščių, geltonom akim ir pentinuoatom kojom. Ir susmeigta į žemę dvylika kardų.

Sapnavo mano brolis neramius sapnus.

Stumbro pėdsakus, įmintus samanose, lenktą vanago sparnų šešėlį, baltas šerno iltis...

Trišakiai deglai liepsnoja prieš nelaimę! Vidurdienį ant mūro sienos pasirodo juoda angis ir voras-kryžiauninkas. Ateina neganda.

Tada genties senolė iškelia kaulėtą ranką ir nukirsdina galvas dvylikai sūnų. Ir šaukdama iš sielvarto, susmeigia į žemę dvylika kardų. Ir atnašautojos žingsniu nueina į liepsnas ir dūmus.

Tarp pelenų telieka žalvarinė sagė su dviem žalčių galvom.

Aiman, sapnavo mano brolis nuostabių sapnus!

Jam saulė šviesią dalią skyrė, paženklino jo kaktą mėnuo ir plazdanti, žalia žvaigždė — mirtin jį nulydėjo.

CHORAS: Priglobk, žemele, jo palaikus, jo pelenus, jo šventą atminimą...

SESUO: **O, aš žinau, kuris pavasaris tau mirštant pasivaidino:**

BIRUTĖ PŪKELEVIČIŪTĖ — poetė, beletristė, dramaturgė, š. m. liepos mėn. laimėjo Los Angeles Lietuvių Dramos Sambūrio paskelbtą dramos konkursą; dramos vardas — "Palikimas". Veikale viskas sukasi apie vienos šeimos turto pasidalinimą Amerikoje.

Autorei premijos įteikimo iškilmės rengiamos kitų metų pradžioje Los Angeles mieste. Su veikalu L. A. Dramos Sambūris žada dalyvauti Lietuvių Dramos Festivalyje Kanadoj.

Sveikindami kūrybingą rašytoją, šia proga norime skaitytojams pateikti B. P. kūrybinių

BIBLIOGRAFIJA —

1952

Metūgės, poezija, išleista Kanadoje.

1956

Aštuoni lapai, Draugo premijuotas romanas.

1959

Baltaragio malūnas, vaidinimas pagal K. Borutos romaną ir pagaminta plokštelė.

1960

Milžino paunksmė, vaidinimas pagal B. Sruogos dramą ir pagaminta plokštelė. 1958-1962

Žirginėliai, pasakos vaikams, dvi plokštelės.

Leidimai pakartoti kelis kartus.

1965

Aukso žąsis, pasakiška trijų veiksmų komedija, eiliuota. PLB atžymėjo premija. Susuktas spalvotas filmas.

1969

Rugsėjo šeštadienis, Draugo konkurse premijuotas romanas. Išverstas ir išleistas latviškai.

1972

Paskutinis Birželis, eilėrašties-tekstas dainai, premijuotas korp. "Fraternitas Lithuania". (Komp. B. Budriūnas parašė muziką).

1973

Kalėdų dovana, eiliuota pasaka vaikams.

Daržovių gegužinė, eiliuota pasaka vaikams.

1974

Klementina ir Valentina, eiliuota pasaka vaikams.

Skraidantis paršiukas, eiliuota pasaka vaikams.

1975

Naujųjų metų sutikimas, Draugo romano konkurse premijuotas romanas.

Rimas pas Kęstutį, dviejų dalių dramatižuotas nuotykių vaikams. Su autorės darytų lėlių iliustracijomis.

Palikimas, premijuota drama, rankraštyje.

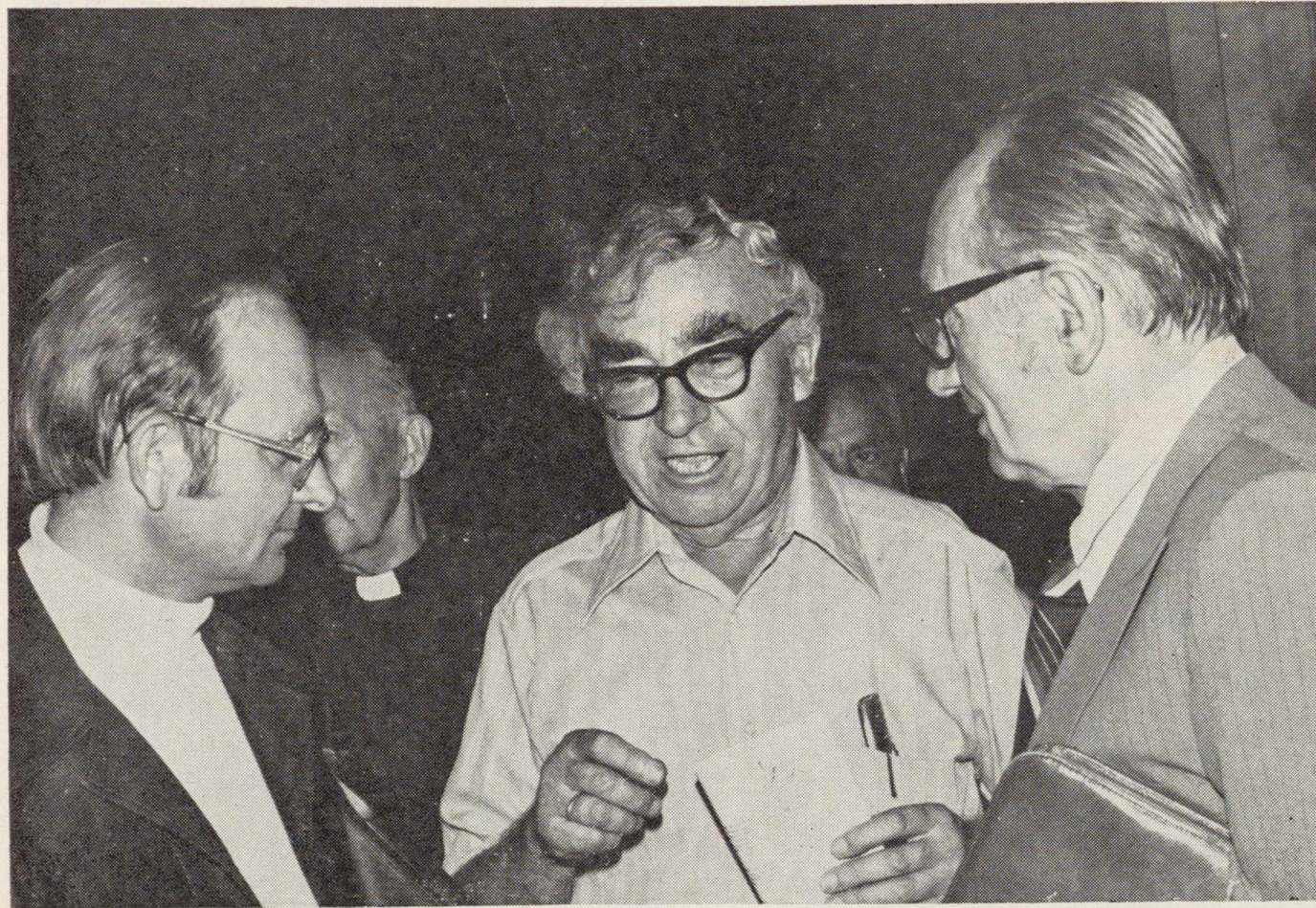

IS SPAUDOS BENDRADARBIŲ SUSITIKIMO —

Iš k. į d.: Lietuvių žurnalistų s-gos c. valdybos pirm. Vytautas Kasniūnas, vadovės pokalbiui; rašytojas Vytautas Alantas, skaitęs paskaitą tema "Mūsų spaudos panorama"; ir vykd. vicepirm. Jurgis Janušaitis — sveikina pokalbio dalyvius.

Chief executives of the Lithuanian Journalists Association with speaker V. Alantas (center) being announced.

Spaudos darbuotojai iš trijų frontų... Spaudos bendradarbių pokalbyje susitikę: iš k. į d.: kun. Kęstutis Trimakas, "Ateities" red., buv. "Lietuvių Dienų" red. poetas Bern. Brazdžionis ir rašytojas Vytautas Alantas, buv. L. Žurnalistų s-gos pirm.

At the discussions of the Lithuanian journalists' association in Chicago: earlier president, previous editor of "Lithuanian Days" and editor of a Catholic monthly.

PRANAS VAIČAITIS

Poeto 100 metų gimimo
ir 75 metų mirties

sukakties proga

Yra šalis

Yra šalis, kur upės teka
Linksmi tarp girių užiančių
Ir meiliai tarpu savęs šneka
Prie giesmininkų vieversių.

Ten prakaitas aplieja žmones
Prie vasaros sunkių darbų
Ir prastas parėdas marškonis
Apdengia sąnarius visų.

Bet tave meiliai pavaišina,
Kaip tik nueisi į svečius, —
Ten tave myli, valgydina,
Kiek tiktai leidžia ištekliaus.

Ir grakščios tos šalies merginos
Ten žydi vis kuo nopuikiau...
Šalis ta Lietuva vadinas.
Bet aš — neilgai ten buvau.

Atsimenu, kada į guolį
Saulutę prašo vakarai
Ir gieda lietuviai varguoliai,
Nes pabaigti dienos darbai...

Kaip tąsyk mergos veidą skaištų
Prie rūtų lenkia kvepiančių,
Dainuodamos jas meiliai laisto,
Lelijų skinas žydinčių...

Atsimenu, kaip vakars šiltas
Po vasaros kaitrios dienos
Ir oras ramumu išpiltas,
Nenorom traukia prie dainos...

Kaip tąsyk varpas sunkiai gaudžia
Ir užgirdėt toli, toli...
Seniai jau paukščiai medžiuos snaudžia,
Bet pats užmigti negali....

Kaip upės vandens, mintys teka,
Idėjos reiškiasi galvoj;
Gamta su tavim, rodos, šneka:
"Gražu, gražu mūs Lietuvoj..."

O tėviške! Koks mielas kraštas,
Kurio taip netekau ūmai, —
To neišreikš nė vienas raštas,
Tą pasakys vieni jausmai...

LD DOVANŲ PASKIRSTYME Northridge, CA.

LAIMĖJO:

Dvi pirmas dovanas — J. Pautieniaus ir A. Variakojienės paveiks.

John D. Adams, 5 Harriet Ave., Waterbury, CT 06708; ir Rimas Mulokas, 10214 Tunney Ave.,

Antrą dovaną: sidabro setą — E. Jarašūnas, 947 18th St., Santa Monica, CA 90403.

Penkias dovanas po 2 lietuviškas plokšteles — J. Vaineikis, Chicago, Ill., L. Mažeika, L. A. CA, Dalia Zakoren, Lakewood, CA, P. Bru-

žas, Thunder Bay, Canada.

4 dovanas — po dvi liet. knygas: Consulate Gen. of Lithuania, N. Y., J. Briedis, Detroit, MI, J. Miliunas, Santa Barbara, CA, A. Var-nas, Flushing, N. Y.

3 dovanas po dvi liet. knygas: E. Vilkas, Valencia, CA, Flatte

of Hollywood, CA, Sisters of Jesus Crucified, Elmhurst, Pa.

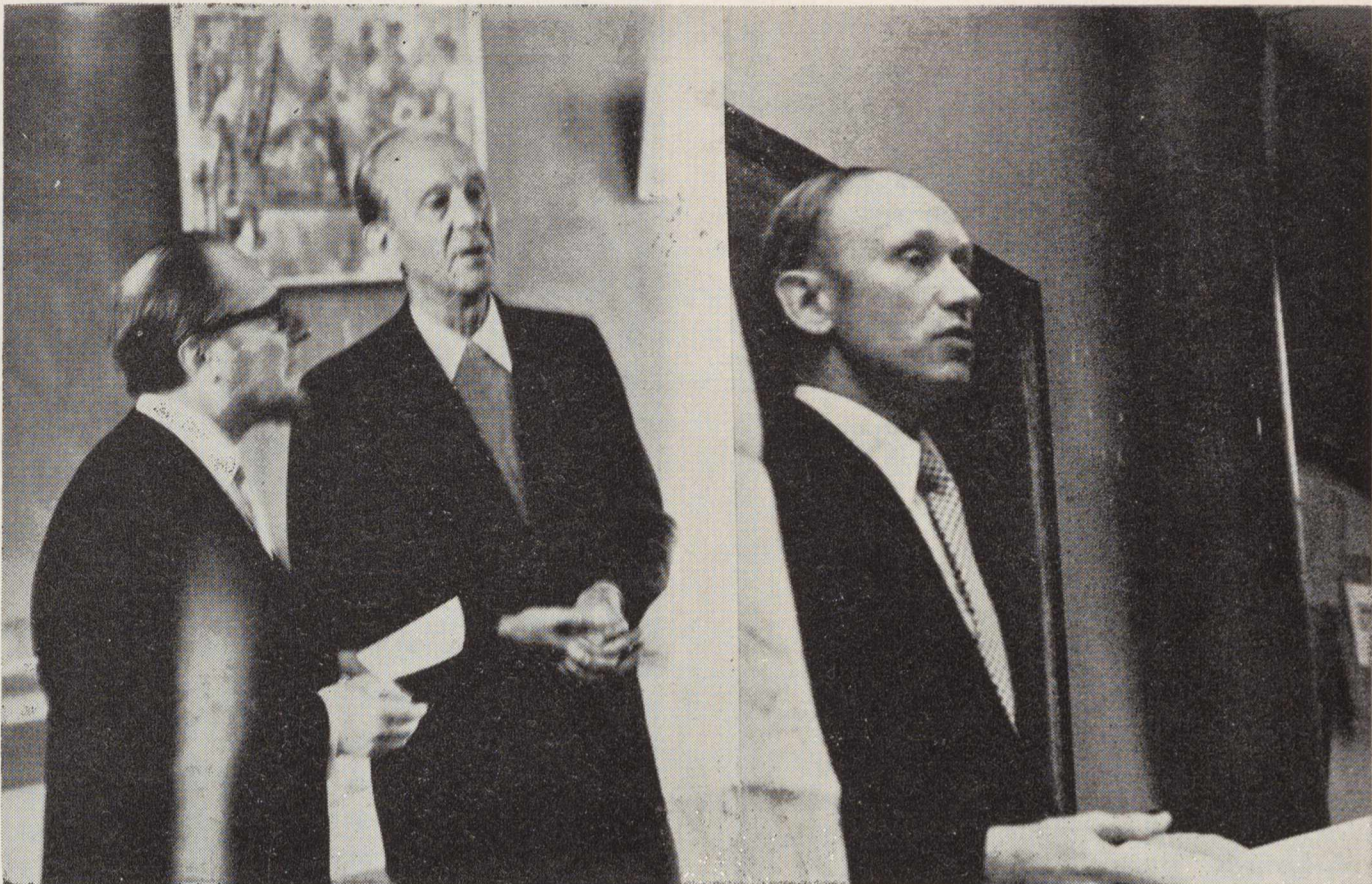
3 dovanas po tris liet. knygas:

Jesse Scroeder, Scranton, Pa., G. J. Levinskas, Kirkwood, Mo, Elena Jonaitis, Epping, N. S. W. 2121, Australia.

EUROPOS LIETUVIŲ STUDIJŲ SAVAITĖ

Kasmet Europos lietuviai rengia Lietuviškųjų Studijų Savaitę. Šiais metais 23-čioji Studijų Savaitė įvyko Prancūzijoje, Chantilly mieste. Šią vietą parūpino Prancūzijos Liet. Bendruomenės pirm. kun. J. Petrošius. Į savaitės paskaitas susirinko apie 120 lietuvių, su 8 paskaitininkais. Kiekvienas paskaitininkas turėjo iš savo srities pasirinkęs temą: Vasario 16-sios gimnazijos mokytojas V. Bartuševičius svarstė "Intelektualų situaciją iš dešinės ir iš kairės". Dr. Jonas Grinius pristatė Juozo Grušo dramą "Barbora Radvilaitė". Ričardas Bačkis kalbėjo apie "Komunizmo iššūkį Vakarų Europoje". Dr. A. Greimas nagrinėjo "Lietuvių mi-

Dr. K. J. Čeginskas ir pulk. D. Skučas.
(Left) Dr. K. J. Ceginskas with an American guest, Colonel D. Skucas (right).

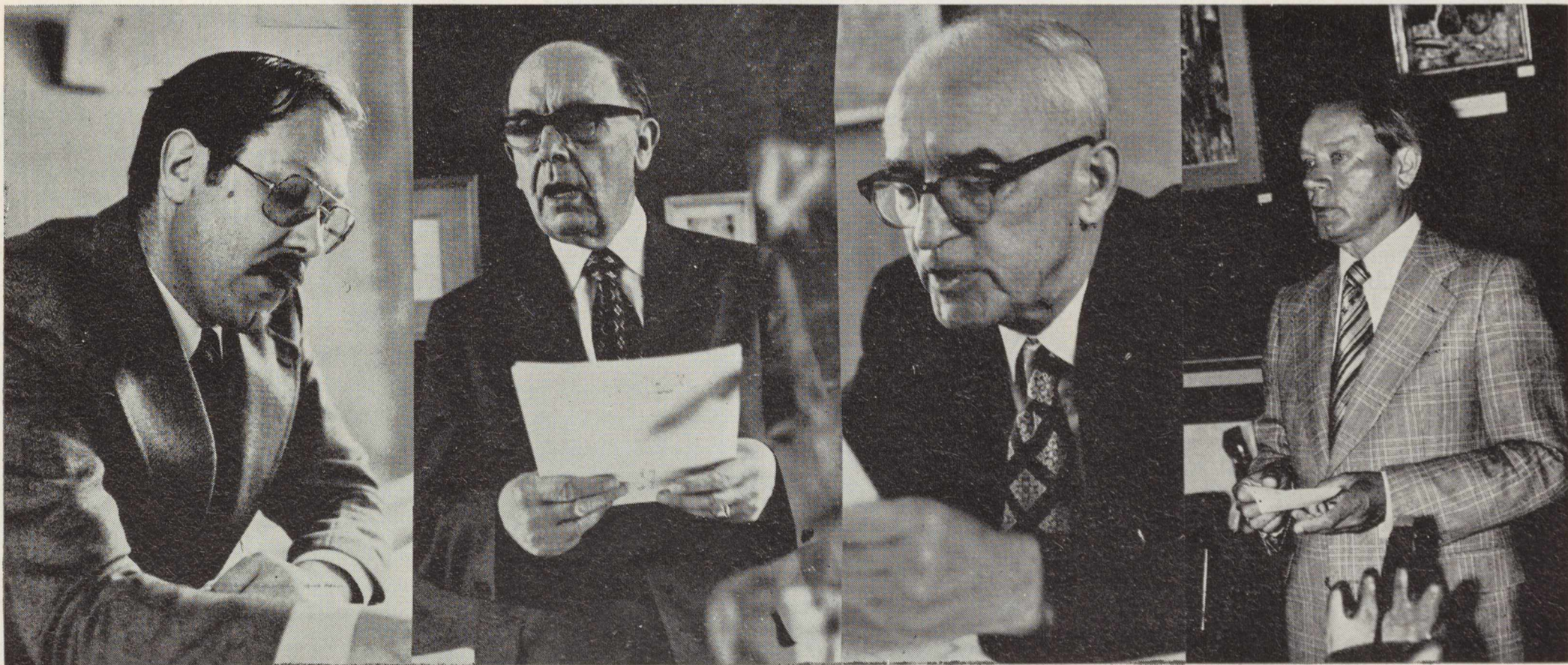

Studijų savaitės paskaitininkai: R. Bačkis ir prof. A. Greimas.

Lecturers Richard Backis (left) and prof. A. Greimas.

toliges problemas struktūralistiniu atžvilgiu". L. Dambriūnas kalbėjo apie "Lietuvos dabartį ir ateities perspektyvas". Kun. Krasausko paskaita buvo apie "Lietuvos bažnyčios istorinį kelią." Pulk. D. Skučas patyrinėjo NATO problemas. Vasario 16-sios gimnazijos direktorius panagrino sukaktuvininko Antano Vaičiulaičio beletristiką. Jis taip pat buvo diskusijų moderatorium.

Be paskaitų ir diskusijų buvo ir meno dalis. Susipažinimo vakare dainavo neseniai iš Lietuvos atvykusi sol. Violeta Rakauskaitė-Landienė. Šeštadienio vakare įvyko Studijų Savaitės tradicinis vakaras, kurio programą atliko Vytautas Nakas ir pianistė Raminta Lampsaitė. Nakas padainavo prancūziškų dainų ir V. Barkausko ir Antano Nako lietuviškų dainų. Pranešėja buvo aktorė D. Krištopaitytė-Hermanienė.

Paskaitininkai (iš kairės): mokyt. V. Bartuševičius, J. Grinius, L. Dambriūnas ir moderatorius V. Natkevičius.

A group of participants of the 23rd Week of Studies of the Lithuanians of Europe that was held at Chateau Chantilly, France, Aug.

1-8th. (from left) lecturers V. Bartusevicius, J. Grinius, L. Dabriunas and moderator V. Natkevicius. Visos foto Kun. K. J. Dėdino

Dr. A. Gerutis ir kun. R. Krasauskas.

Rugpjūčio 8 d., sekmadienį, įvyko savaitės uždarymas, kuriame moderatorius V. Natkevičius patiekė visų paskaitų santraukas.

Buvo padėkota rengimo komisijos nariams Žibutei ir Petru Klimams, Alinai Grinienei ir Mečiui Landui.

Kitais metais Studijų Savaitė įvyks Anglijoje ir pavesta inž. A. Vilčinskui sudaryti Londone reikiamas komisijas.

**ŠIE ASMENYS PRISIUNTĖ
LD laimėjimų knygeles ir parėmė
žurnalo leidimą —**

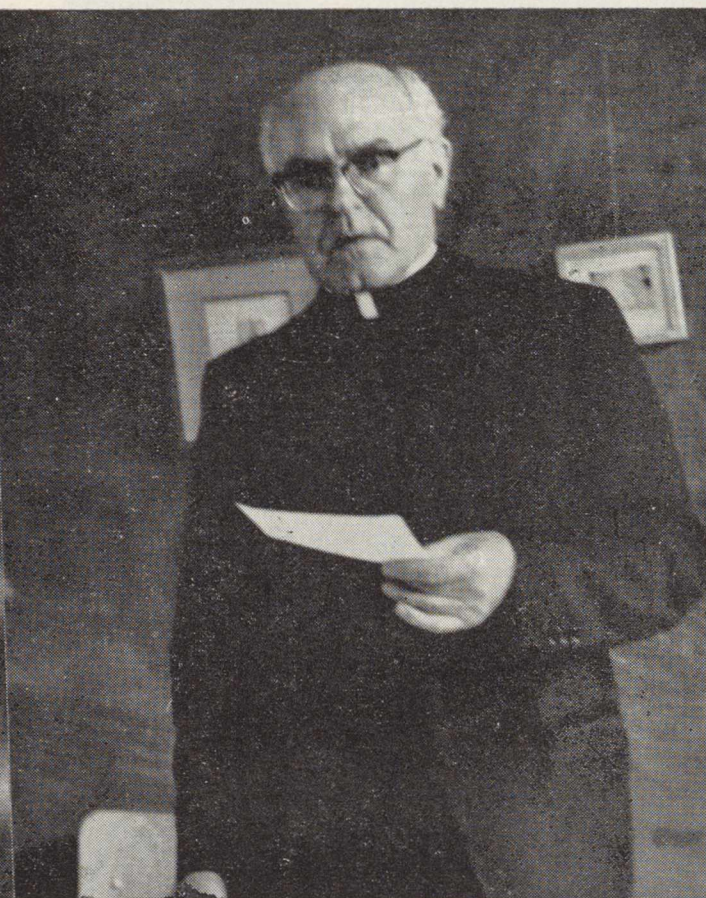
CALIFORNIA —

S. Adamonis, V. Adomaitis, V. Apeikis, Rūta Aras, E. ir A. Arbai, V. Augius, J. Avižienis, L. Bagdonas, H. A. Bajalis, V. Bajalis, J. Bajoras, J. Baltrėnas, L. Baltušis, M. Banionis, M. Barauskas, N. Barran, Iz. Bartkus, M. Bonatienė, J. Braz, A. Brazauskas, K. Brazauskas, R. Bureikienė, M. Burggren, V. J. Čekanauskas, J. Cernius, M. Chesna, I. Chipeska, D. Čibas, A. B. Cinikas, J. Dalbokas, D. Bekas, S. Damulis, K. Dargis, V. Datis, Dr. M. ir A. Deveniai, P. Dovydai-

Studijų savaitės koncerto dalyviai: sol. Vyt. Nakas, pianistė Raminta Lampsatyte ir aktorė Danutė Krikštolaitytė.

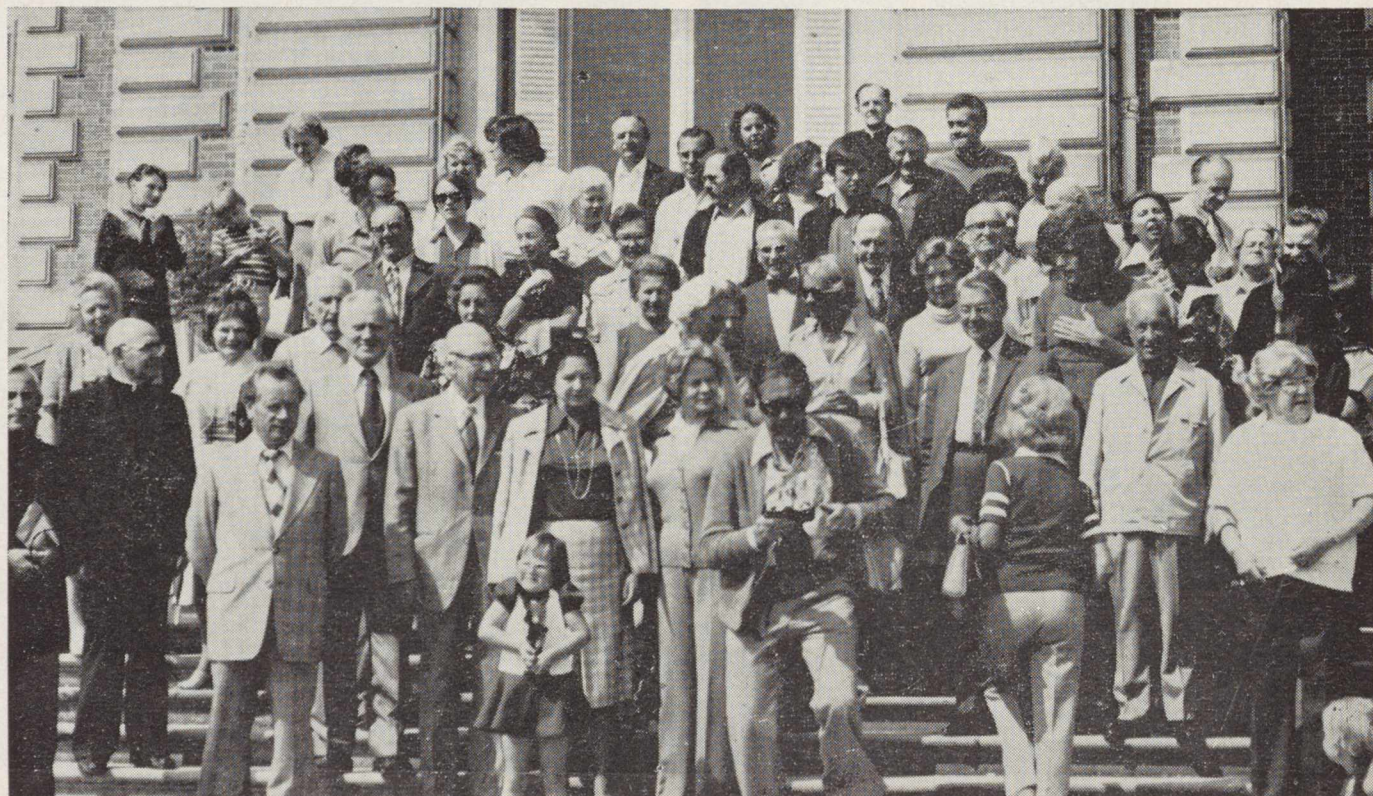
Concert performers of the 23rd Week of Studies at Chantilly.

Lecturers: Dr. A. Gerutis (l.) and Rev. R. Krasauskas.

Petrauskas, J. Petronis, A. Phillips, J. C. Polikaitis, J. Prakapas, P. ir R. Praniai, A. Pranys, Kun. M. Preikšaitis, K. Prišmantas, V. Prižgintas, J. Puikūnas, A. Pulaski, J. Račius, St. Raštikis, L. Reivydas, O. Razutienė, E. A. Ross, V. Rodnite, A. Sabaliauskas, Sakas, K. ir S. Šakiai, E. Samienė, T. S. Samys, M. Schoretz, MD, T. Sereika, E. Šepikienė, R. Sidrys, MD, Kun. V. Šiliauskas, A. Šimkus, V. ir M. Siručiai, E. G. Sitavich, F. X. Skirmantas, Dr. A. Slupas, C. Stancavage, B. Starkienė, M. Strupes, D. M. Sukys, V. W. Surkus, J. Švaitas, E. Swetik-Mikalauskaitė, A. L. Telyčėnas, Z. Tiknis, J. Truškauskas, A. Tumas, P. Ulevičius, V. Usas, D. Vailokaitis, Dr. G. Valančius, P. Valentin, E. Vasiliauskienė, J. Venckus, K. Vec-Zemelis, E. Veimeris, P. ir A. Vidugiriai, V. P. Vidugiris, R. K. Vidžiūnienė, E. P. Vilkas, P. Visvydas, D. Zakoren, Leo Zale, V. J. Zaunienė-Leskaitienė, B. Žemaitis, O. Žukienė.
(Bus daugiau)

tis, Max Epstein, A. Galdikas, P. Gasparonis, A. Gedminas, D. Giedraitis, DBD, V. Gilys, J. Gliuda, C. J. Gordon, H. ir S. Gorodeckai, M. Grikavičius, A. ir J. Gulbinkai, I. Gurčinas, I. Gustas, A. Gustaitis, Teklė Ivanauskas, M. Jagučanskienė, A. Jakubėnas, E. Jarašūnas, L. Jasiukonis, R. Jasiukonis, S. Jasutis, A. V. Jonynas, R. Jurkūnienė, A. Kazilionis, V. Juodeika, V. Juodvalkis, J. Jurgilas, MD, L. Kantas, J. A. Karalius, F. Karalius, Dana Kaškelis, G. Kaunas, R. Kildišis, K. Kilikauskas, A. Kish, A. Kontvis, Z. Koronkevičius, J. Kuprionis, J. Kutra, A. Kupinskas, S. ir J. Kvečai, A. Logucki, J. Lopatauskas, O. Macėnienė, V. Mačys, P. Malžinskas, A. Mažeika, I. Medziukas, D. Mekišius, A. Milaknis, J. J. Millium, A. R. Mironas, D. Mitkienė, B. Morkis, R. Mulokas, J. Narkevičius, B. Nurmsen, L. Oksas, Rev. A. Olšauskas, M. Palaikienė, Theo Palis, H. ir D. Paškevičiai, Kun. V. Pavalkis, P. Petraitis, G.

23-sios Europos Lietuviškųjų Studijų Savaitės dalyvių grupė. Šių metų studijų savaitė įvyko rugp. 1-8 dienomis Chantilly, Prancūzijoje.

Speakers and lecturers at the Week of Studies of European Lithuanians gathered in France this past summer.

Tautinių grupių vėliavų parade dalyvavo ir lietuvaitės su savo trispalve. Iš kairės: trečia N. Lenkauskaitė, penkta A. Jasinevičiūtė ir septinta R. Čyvaitė. Foto J. Garlos

In the parade of national flags of the participating groups Lithuanian girls (3, 5, 7 from left) present their tricolored one.

Neseniai Clevelande įvyko Etnografinio Muziejaus parodos atidarymas.

Įvairių tautybių grupėje dalyvavo ir lietuviai. Čia stovi iš k. į d. trečia iš eilės Rita Čyvaitė, ketvirta Ada Jasinevičiūtė ir penk-

ta Nijolė Lenkauskaitė. Foto J. Garlos

Opening of Cleveland's Ethnographic Museum this summer. Lithuanian representatives third, fourth and fifth from left.

KOMUNISTINIAMS VANDALAMS UŽKLIUVO MAIRONIS

Iš Rotušės aikštės su jaunu vyru pasukom Literatūros muziejaus link. Einame pro jo dešinįjį galą, praeiname Kauno vidurinės mokyklos pastatą, krepšinio aikštėlę ir tarp apgriuvusių sandėliukų ir malkų krūvų užtinkame betoninį rūsį — **pirminę Maironio laidojimo vietą.** (Mūsų pabraukta — LD). Jo gale prigludęs pilkas betoninis pjedestalas — ant jo baltas skulptūrinis biustas. Žemiau iškilios raidės

....AIRONIS 1 62—1932. Raidė ir vienas skaičius nutrupėję. Biustas apneštas purvu ir vietomis apaugęs akmeninėmis samanomis, kaip tam jo eilėrašty — pelėšiais ir kerpėm apaugęs aukštai... Išdidžiame veide nėra nosies — nudaužta iš pat pašaknų.

Tokią žinutę spausdinama šių metų "Švyturyje". Jokių redakcijos komentarų, nieko. Tokiais vandalizmo atvejais paprastai neilgai trukus kaltininkai išaiškinami, nubaudžiami ir viešai paskelbiami. Žinoma, jei tai liečia ką nors "tarybiškai švento". Kaip bus su tautos dainiaus biusto išniekinimu, gal netrukus, o gal ir niekad neišgarsime (L. D-nis)

Nauji mokytojai Vasario 16 gimnazijoje

— Nuo 1976 m. rudens gimnazijoje dėsto 3 nauji mokytojai: anglistikos magistrė **Marija Saulaitytė**, dirbusi gimnazijoje vienerius metus anksčiau; **Bronislava Lipšienė**, neseniai atvykusi iš Lietuvos, baigusi Vilniaus universitetą, ir buvęs šios gimnazijos abiturientas, istorikas **Petras Nevulis**, bebaigęs Freiburgo i. Br. universitetą.

M. Saulaitytė visų pirma moko anglų kalbos mokinius iš Amerikos ir Kanados; B. Lipšienė dėsto lietuvių kalbą žemesnėse ir vidurinėse klasėse, o P. Nevulis — istoriją bei vokiečių kalbą neseniai iš Lietuvos atvykusiems mokiniams.

FOTO PARODA

Tradicinė Lietuvių Fotografų paroda įvyks š. m. lapkričio mėn. 19-29 dienomis Jaunimo Centre Chicagoje. Visi lietuviai fotografai kviečiami dalyvauti. Parodos ir konkurso taisyklės neužilgo bus išsiųstos tiems, kurie praecityje yra parodose dalyvavę arba kurių pavardės ir adresai yra turimi Lietuvių Foto Archyve. Visi kiti gali kreiptis į Archyvą, adresu: 2345 W. 56th Street, Chicago, Ill. 60636.

ŠIRDIN SKERBIASI NEUŽBAIGTŲ DARBŲ SROVĖ

Dailininko Antano Rūkštelės 70 metų amžiaus sukakties proga

Dailininkas Antanas Rūkštelė š. m. spalio mėn. 22 d. švenčia savo 70 metų amžiaus sukaktį. Sukaktis graži, garbinga. Sukaktuvininko nuėitas kelias kupinas kūrybingumo, vertingų darbų. Atrodo, dar ir dabar dailininkas nesirengia į poilsį, bet tvirtai rankoje laiko teptuką ir paletę ir savo Aš išsako drobėse.

Nesenai dailininką sutikau prie Atlanto. Žvalus, saule įdeges, kupinas naujų planų. O kai užklausu, ar nepavargstąs besikubėdamas įvairiose gyvenimo darbų srovėse, atsakė: "Laikas trumpėja — darbas didėja. Poilsiauti nėra kada, nors ir gundo patinginiauti Floridos saulėtą dangus. Nemanau padėti teptuko ir paletės, nes dar vis širdin skerbiasi neužbaigtų darbų srovė..." Tokiu žmogaus ryšiu tenka tik gerėtis ir džiaugtis.

Dailininką Antaną Rūkštelę pažįstame iš jo kūrybos darbų ir visuomeninės bei kultūrinės veiklos. Jis yra griežtas realistinio meno krypties atstovas. Jo kūryboje atsispindi mūsų tėvynės grožis, meilė jai, šių dienų tragizmas, tėvynės ir jos vaikų kančios, siekimai. Kūryboje sutinkame daug simbolikos, kurioje atsispindi mūsų gyvenamasis laikas, dabarties buitis.

Dailininkas Antanas Rūkštelė gimė 1906 m. spalio 22 d. Degučiuose, Zarasų apskr. Mažas būdamas

braidžiojo Rusijos plotus, mokslą pradėjo Petrapilyje, vėliau, grįžęs su tėvais Lietuvon, mokėsi Vilniaus, Zarasų ir Kauno gimnazijose. Meno mokyklą baigė Kaune. Vytauto D. universitete, humanitariniam fakultete, studijavo ir baigė Lietuvos istorijos bei filosofijos sistemų grupių mokslus. Vilniaus universitete baigė meno istoriją ir tapo pirmuoju meno istoriku Lietuvoje. Jis yra buvojęs užsieniuose, susipažinęs su įvairių kraštų kultūra bei menu.

Dail. A. Rūkštelė jau 1923 m. pradėjo bendradarbiauti spaudoje ir per visą savo gyvenimą nesiskyrė su plunksna. Jis rašė gimnazijos leidiniuose, o vėliau žurnaluose ir mūsų periodinėje spaudoje. Rašė meno kritikas, bet nemažiau ir mūsų kultūrinio ir visuomeninio gyvenimo klausimais. Parašė veikalą "Lietuvos tautodailė" ir išsamias studijas apie lietuviškų kryžių kilmę, jų plėtotę, o taip pat apie lietuvių liaudies statybos formų sudarymą ir jų priežastis.

A. Rūkštelė — visuomenininkas nuo jaunų dienų. Skautavo, studijų dienose reikiškėsi korporacijų veikloje. Tremties kelionėje jungėsi į išeivijos lietuvių šakotą veiklą — Lietuvių Bendruomenėje, Amerikos Lietuvių Taryboje, šaulių gretose, o Dailininkų sąjungai net keletą metų vadovavo. Ir kitose, jo širdžiai artimose, organizacijose jis paliko gilius darbo pėdsakus.

Antaną Rūkštelę visą gyvenimą lydėjo kūrybiniai polėkiai. Jis kūrė

Saulė rugių gubose.

Dail. A. Rūkštelė

"Sunshine on the Shocks of Rye," by A. Rūkštelė.

tėvynėje, Vokietijoje, Australijoje ir Amerikoje. Nutapė daugelį vertingų paveikslų ir savo kūrybos lobiais nuoširdžiai dalinosi su lietuvių visuomene, rengdamas savo kūrybos dailės parodas su kitais dailininkais drauge ar individualias. O tokių parodų buvo daug dar nepriklausomoje Lietuvoje, gi vėliau — jo gyventuose kraštuose.

Ne vieno lietuvių namuose sutiksime dali. A. Rūkštelės gražias lietuviškas gubas, tėviškės palaukes ir daug kitų, šios dienos buitės motyvų.

Sukaktuvininkas už savo našų darbą ir kūrybą yra susilaukęs organizacijose gražaus įvertinimo bei gavęs atžymėjimo ženklų.

70 metų sukakties proga dailininką A. Rūkštelę pagerbia Chicagos lietuviai, su kuriais jis yra praleidęs nemažai savo gyvenimo ir kūrybos metų. Lietuvos Žurnalistų Sąjunga, Chicagos skyrius, spalio mėnesio 1 d. Lietuvių Tautiniuose Namuose rengia specialią akademią ir ten pat atidaroma jo kūrybos paroda, kuri tęsis iki spalio 10 d.

Keliomis palaidomis mintimis praskubėjome dail. Antano Rūkštelės gyvenimo, kūrybos ir darbų takais. Jo gyventa Lietuvai ir lietuviui. Tai rodo ir jo plati kūrybinė veikla. Ir jo menas, susijęs tik su Lietuva ir lietuvių pergyvenimais.

Mielam sukaktuvininkui linkime dar daug giedrių ir kūrybingų gyvenimo metų!

Jurgis Janušaitis

Dailininkas Rūkštelė darbo metu.

Artist A. Rūkštelė at his work.

Pakelės beržai.

A. Rūkštelė

"Wayside Birches," by A. Rūkštelė.

"SIDABRINĖ DIENA" LOS ANGELES SCENOJE

Los Angeles Lietuvių Bendruomenės rengtoje Lietuvių Dienoje š. m. rugsėjo 25-26 d. Los Angeles Dramos Sambūris atliko meninę programą, suvaidindamas Anatolijaus Kairio "Sidabrinę Dieną". Šis veikalas yra to paties vardo operetės ir komedijos montažas, paruoštas ir tekstu papildytas D. Mackialienės, ir scenoje pastatytas, kaip sapnas, pilnas įvairių spalvų, gražių drabužių, dainų, šokių ir apipavidalintas gražiomis dail. A. Žaliūno dekoracijomis ir išieškotu apšvietimu.

Ši linksma komedija sutraukė į Star King gimnazijos auditoriją netoli 500 žiūrovų, kurie turėjo progos gerai pasijuokti iš savo ir iš savo draugų ydų, įpročių, išpūstos visuomeninės veiklos ir nuolatinio meilės nuotykių ieškojimo šalia savo šeimos.

Komedija pristatyta įdomiai, įvedant svečius (kurie ateina iš salės šono) su dovanomis, spalvingais moterų drabužiais ir įmantria šukuosena į sapnuojamas Sidabrinės Dienos sukaktuves, kur juos pasitikdavo šeimininkų duktė Sigutė, iš tolo besigirdint pokalbiui tarp vyro ir žmonos, kritikuoju atvykusių dovanas, apsirengimą ir patriotizmą.

Komediją režisavo Dalila Mackialienė su padėjėjais Ema Dovydaityte ir Baliu Mackiala ir dail. Algiu Žaliūnu. Pagrindines roles vaidino: Rimantas Žukas, Viltis Jatulienė, Saulius Matas, Inga Tumienė, Dalia Jasaitytė, Algis Stančikas, Irena Frankenienė ir Vincas Dovydaitis. "Sidabrinės Dienos" svečių vaidmenis, dainas ir šokius skoningai išpildė: Zenta Čėsnaitė, Ona Deveikienė, Valerija Irlkienė, Genė Mažiulienė, Gražina Raibienė, Raisa Urbanienė, Dalila Mackialienė, Pranas Dovydaitis, J. Janušauskas, A. Mitkevičius, A. Kiškis, J. Raibys, J. Šermukšnis, B. Seliukas.

Baletą graškčiai pašoko dvi jaunos balerinos — Giedra Dovydaitytė ir Darija Žaliūnaitė. Moterų oktetas gražiai padainavo dvi dainas: "Einu namo" ir valsą "Prisiminimas" (komp. G. Gudauskienės). Grupines ir solo dainas palydėjo akordeonu Rimas Polikaitis. Tai labai muzikalus ir gabus jaunas vaikinai, kuris Los Angeles parengimams yra labai reikalingas (Dailės ir Antano Polikaičių sūnus.). Didžiuojamės juo, kaip ir kitu jaunimu, kurių nemažai pasirodė scenoje ir savo vaidmenis atliko nuoširdžiai, kruopščiai ir pasigėrėtinais (kaip pvz. Jasaitytė, Matas ir kt.). Daug jaunimo buvo ir žiūrovų eilėse — jie plojo ir juokėsi, "aktyviai" dalyvavo veikalo situacijose. Kalbant apie vaidintojus iš viso, reikia pasakyti, kad šį kartą visi sudarė gražų, darnų ansamblį, niekas per daug neatsiliko nuo kitų personažų, kiekvienas įnešdamas savo dalį, o kai kas ir labai vykusiai išryškindamas savo kuriamąjį asmenį. Šokiai ir dainos nesikirto su komedijos turiniu, o jį vykusiai papildė, praturtino ir davė publikai atsikvėpti tarp "scenos gyvenime" vykstančių intrygų, apkalbų ir meilės kolizijų.

Režisierės ranka jautėsi daugelyje besikeičiančių scenų ir situacijų, suvestų į tikslią dramatinę harmoniją. Juokingieji pokštai nebuvo perdėti, humoras taiklus, pajuokasatyra aiškiai sugaunama ir iššaukianti žiūrovų pritarimą, nuostabą ar pasipiktinimą. Nepaprastai įdomus, išradingas buvo dviejų veiksmų "sujungimas", kai žiūrovas po pertraukos, atsidarius uždangai, pamato tą pa-

čią meilės sceną — iš pirmo žvilgsnio publikoje nuaidi geros nuotaikos jausmas, kuris lydi vaidinimą visą sekantį veiksmą. Panašių "scenų" režisierė įnešė ir daugiau — tai jos nauji "atradimai", įgudusios rankos pliusai, veikalą padarą sceniškai įdomų ir patrauklų.

Į premjerą atsilankė komedijos autorius Anatolijus Kairys, specialiai atskridęs iš Čikagos. Daugelis artistų ir režisierė apdovanoți gėlėmis, be abejo, ir gausiais plojimais.

Po vaidinimo Lietuvių Tautiniuose Namuose įvyko dail. Aldonos Variakojienės tapybos darbų parodos atidarymas. Čia žodį

tarė Julius Raulinaitis, Liet. Bendruomenės Kultūrinio komiteto pirmininkas. Po to svečiai apžiūrino, gerėjosi daininkės įdomiais darbais, rodančiais daug įvairumo ir originalumo. Komitetas svečius pavaišino šampanu, kava ir užkandžiais. Gaila, kad vaišių metu jautėsi stoka organizuotumo ir trūko darbo rankų, taip reikalingų tokio atvejo metu.

Lietuvių Dieną rengė Los Angeles ir Santa Monikos apylinkės, Vakarų Apygarda ir Kultūrinėms Popietėms Rengti komitetas.

A. Trečiokas

"SIDABRINĖS DIENA" LOS ANGELES SCENOJE

Viršuj, iš kairės: D. Jasaitytė, A. Stančikas, I. Tumienė, S. Matas, G. Dovydaitytė, D. Žaliūnaitė, A. Žaliūnas, V. Jatulienė, R. Žukas, I. Frankenienė, V. Dovydaitis; V. Vidugiris, Vakarų apygardos pirmininkas, sveikina rež. D. Mackialienę; komedijos autorius A. Kairys, rež. pad. E. Dovydaitytė.

— V. Vidugiris, chairman of the Western Division of Lithuanian Community, USA, congratulates director of staging, Mrs. Dalila

Mackiala; author of play, A. Kairys is second from right.

Apačioj —

"Sidabrinės Dienos" balius svečiai: R. Žu-V. Dovydaitis, J. Šermukšnis, A. Kiškis, G. Mažiulienė, I. Tumienė, G. Raibienė, R. Urbanienė, Z. Čėsnaitė, O. Deveikienė, D. Mackialienė, V. Irlkienė, B. Seliukas, A. Mitkevičius, J. Raibys, J. Janušauskas, V. Jatulienė.

Below — During the premiere of "Silver Anniversary Day's", a scene from the ball.

BALSAS MINIOJE

Tai nebuvo politinis profesinų politikų suėjimas; tai buvo pirmaklasė tarptautinė minia, linkusi sriubčioti antrarūšius mišinius: kolą su romu, martinį su degtine.

Tam tikrą laiką viešpatavo pritildytų balsų murmesys. Stengiausi jautriai įsiklausyti, tikėdamasis pagerinti elementarinę aukštosios politikos pažinimą. Kilnus murmėjimas pakeitė savo oktavą, kalbos tapo garsesnės ir greitesnės. Nesuskubau nė susigaudyti—draugija tapo smagesnė, kiekvienas kalbėjo nesirūpindamas, ar kas klausia, ir minia džiaugėsi pati savimi, savo gausa.

Užkrėtė bendras gyvumas. Nors buvau drovus ir tylus, pajutau stiprų norą kalbėti. Nebūdamas savas šioje draugijoje, panūdau sueiti su kitais. Mėginau pradėti pokalbį keliomis, kukliomis, mandagiomis pastabomis, bet niekas nė noro neparodė manęs klausytis. Jutau, kad mano patraukliausi šypsena virsta nudėvėta grimasa. Tada, vis labiau įžulėdamas, pradėjau šaukti garsiau, net audringai, bet ir tai neįtikino. Užgautas, jau ketinau apleisti šį neprielankų suėjimą, kai, staiga, aukšto stogo išvaizdingas vyras, su ryškiai apoplekštiku sudėjimu, suėjo akistaton. Jis galėtų būti šaunus buvęs diplomatas, stambus šulas šnipų pasaulyje, arba kukliai atlyginamas konsulinis tarnautojas. Nėra gi galimybės atskirti liaudiškai atrodančių pasiuntinių nuo pompastiško pareigūnėlio. Nesuskubau nė prasizioti, kai vyras įstumė mane į kertę, palenkė į mane savo purų veidą ir pradėjo dardėti gaivališka žodžių versme, kaip kulkosvydžio salvės, kaip stipraus vandens spaudimo ugniagesio žarnos trykšlys.

—Ar tamsta tiki pažanga? Ne per daug, ehe? Kaip tatau atžagareiviška! Aš gi tikiu. Aš tikiu Atžangiausia Pažanga. Visi keliai, mano pone, veda į pragarą. Viskas, kas žmogaus išrasta, greičiau ar vėliau, tarnauja žmogui sunaikinti. Atleiski man! Ne tiktai greičiau ar vėliau, bet tuoj pat! Kada kuris nors mokslininkas pasiskelbia dirbąs prie naikinamojo projekto, jo šalis jį gausiai apdovanoja, skiria jam geriausias laboratorijas, plačiausias bandymų aikštes. Jį apdovanoja titulais, apkabina atžymėjimo ženklais, kaip žaislais Kalėdų eglutę. Tačiau, kuris triūsia rasti ką nors naudingą gyvenimui, tas skursta, tas išjuokiamas. Tad greta naikinimo priemonių mes pažangėjame. Gerai senais laikais, norint nužudyti žmogų, reikėjo jį rasti. Ilgainiui pramokome nušauti žmogų iš tolo. Netrukus jau galėjome išguldyti visą minią su kulkosvydžiu. Dabar jau traukome miestus kaip riešutus. Rytoj raketų išradėjai pasidžiaugės nušluodami plačiausias šalis per akimirką. Poryt garbinsime vadą, kuris taikos, laisvės ir teisingumo vardu perplėš Planetą, kaip supuvusią kopūsto galvą. Taip ir bus tinkamiausia šiam gabalui, kuris beprasmiškai keliauja erdvėje.

Išvaizdingas vyras staiga nutilo. Aš tuo pasinaudojau pasitraukti nuo jo, nes suėjimas buvo pasiuntinybės salėje, o ta valstybė buvo atsidavusi skelbti absoliutų neutralumą viskam ir kiekvienam. Klausytis tokių smarkių žodžių netiko. Tai reikėtų ižveisti šeimininką. Vienok išvaizdingas vyras norėjo reikštis daugiau ir palengvinti savo krūtinę. Jis vėl sugriebė mane ir užpuolė dar smarkiau:

—Pažanga! Tamsta gali tai regėti detalai. Viskas nuveikiama mašinomis. Netgi meluojama. Žvilgterk į nuostabią evoliuciją. Kas per pažanga! Proistorinis žmogus nedrįso meluoti. Jis dargi nemokėjo meluoti. Tam išmokyti reikėjo laiko. Net gi mūsų tėvai turėjo būti pakankamai apdairūs, kad su melais neįkliūtų. Bet neketink sugauti mus meluojant! Mes meluojame kartu su mašinomis. Dieną naktį nesuskaitomos rotacinės verčia kalnus spaudinių. Lavinos niekdariško popieriaus virsta ant mūsų kaip melų kriokliai! Viską galima sustabdyti: algas, kainas išaldyti, duonos ir bulvių tiekimą, tačiau kas rytą ir kas naktį baltas, juodas, geltonas žmogus vis į savo praikaituotą delną gaus šviežią melą. Gal juodi ar geltoni žmonės būtų laimingesni nemokėdami skaityti?

Televizijos ir radijo stotys nuolatos pina storą melų tinklą aplink nelaimingą Žemės rutulį. Milionai kriokiančių ir rėkiančių garsiakalbių staigia ir kosti, spiauna ir vemia melais į džiunglių pelkynus, į tolimiausius dykumus iškraipdami viską, kas vyksta—melai, melai, melai!

Tas numylėtas kūdikis įvairiai vadinamas. Viską naudoja melui išgražinti. Žiū—koks išdidus vardynas: Virgo Intacta, švelnioji panelė Informacija, garbūs Komentarai, kilnioji markiza Informacija, šviesiausioji didžioji kunigaikštystė Agitacija, galop gi, aukščiausioji karališkoji didenybė, karalienė motina, Propaganda!

Mano vaikystėje geroji mano motina mokė mane: Nemeluok, melo kojos trumpos. Vargšė, ji buvo atvira ir atsilikusi. Melas turi septynmylius batus. Jo niekas nepralenks. Melas turi milijoną liežuvių. Jų niekas neperkalbės. Žmogus gali gyventi ir tukti iš melo! Tokie žiūri į tamstą iš aukšto, lyg puikuodamiesi ant debesų. Atsargiau su jais. Jie prisiėdę melų, o melai yra maistingas maistas! Puikus dalykas—melai. Jie dauginasi sparčiau už muses. Melai minta savimi. Jie valdosi savimi. Jie plinta greičiau už modernius miestus.

Pirma—melo pamatas, ant jo dangorėžis su apgavingais bokštais, su netikromis varpinėmis. Žiū—kvartalai auga apačioje. Jie maldauja garbės kovoti ir mirti dėl garbės vėliavų. Nelaimingi padarai—mes, kaip baketrijos, gyvename, dauginamės ir, galop, nykstame nuosavose atmatose. Mes, išdidūs tvariniai, kūrybos viršūnė, dūstame nuosavuose meluose.

Buvau aš sustingęs. Jeigu šis šnekutis nebuvavo pamišėlis, jis stengėsi mane pro-

vokuoti išsišokti su kokia kvailybe ar ir dar blogiau. Jis buvo gal apmokėtas niekšas, atsiūstas griauti mūsų įsitikinimus, išjuokti mūsų santvarką. Kas jis toks? Akcentas sunkiai nuspėjamas. Slavas, šnekus lotynas amerikietis. Akių rėžiai ir gelsva jo oda primena Tolimuosius Rytus. Kaip išmaniau, stengiausi nuo jo pasišalinti, o jis vis seka, pristūmė mane prie sienos savo išpampusiu pilvu, iš aukšto, nes buvo aukštesnis už mane, lenkia į mane savo prakaituotą veidą ir darda be gailėsčio:

—Aukštinėmis praeities dienomis, mes buvome purvini laukiniai dvokiantieji barbarai. Mušėmės vienas su kitu, kišome savo purviną kumštį po sukruvintu kito snukiu ir rėkėm: pasiduok, tarnauk man, esu stipresnis! Dabar, civilizacijos ir kultūros dienomis, kada teisingumas toks visuotinas, kada skelbiami laisvės ir broliškumo šūkiai, mes trokštame laisvinti vienas kitą. Didelis, stambus kraštas praryja smulkesnius kaimynus, laisvina juos nuo jų pačių, nuo jų gyvenimo būdo, savindamasis jų turtą, naikindamas kiekvieną jų reikšmingą asmenį, įsteigdamas sugriautoje šalyje savo kvailą ir pražūtingą santvarką, kuri visiškai sunaikina šalį. Tačiau pasauliui visa tai pristatoma kaip palaimingas veiksmas. Garsiakalbiai ir rotadinės "išlaisvintame" krašte tvirtina taip, nes galingasis priveržia taip elgtis. O žmogus turi parankų sugebėjimą sutapti su šlykščiausiomis sąlygomis. Jeigu žmogus negali išsitiesti, jis susiriečia ir šitai bando išlikti gyventi. Vienok, vos jis susitako su vienu išlaisvintoju, kitas išlaisvintojas jau laisvina jį iš pirmųkščio. Vėl išlaisvinimo valiaavimai, padėkos, džiaugsmas, kol, pagaliau, atžengia viršišlaisvintojas ir taip išlaisvina, kad belieka tiktai skeveldros ir lavonai.

—Visos revoliucijos, invazijos, sukilimai vyksta dėl taikos, laisvės ir teisingumo. Kiekvienas, kas įveltas, gina tai įniršusiai ir kitus verčia įtikėti: štai ilgai laukta tiesa paskelbta! Štai taikos ir visuotinės laimės era jau čia pat, už kampo!

Išvaizdingasai vyras palenkė galvą ir liūdnam atsidūso:

—Gaili kirmelė išdidžiai pasivadino žmogumi, o išliko netobuliausiu tvariniu. Lošimo geismas ir galios noras tebėra jo primityvūs siekiai. Žmonės pramoko klasotos. Dvi aistros tos jungia vyrą su purvinais darbo drabužiais su vyru, kuris vilki fraku. Smagus domino lošimas. Smagesni lošimai—šachės ir šachmatai. Smagiausias gi—karas! Tai žaidimas žmonių gyvybėmis. Skaldyti valstybės žemėlapi, išvesti įnoringus zigzagus. Golfinkai nešioja specialius batus, teniso žaidikai savo spindiniai baltus rūbus, polo žaidikai, dviratininkai, motociklistai, visi rengiasi savaip ir įspūdingai, bet kas žaidžia karu, tas rengiasi įspūdingiau! Šaunu devėti žibanti uniformą su auksiniais antpečiais, su atsižymėjimo ženklais per krūtinę ir stumdyti alavinius kareivėlius. Turiu patikslinti: stumdyti armijas, šarvuotas divizijas, laivynus ir lėktuvų armadas, pereiti dykumas, peržengti upes, pulti miestus, supti, veržtis, parblokšti, griauti! Žmogus gi beturi tiktai vieną gyvenimą ir tiktai vieną kartą gali dalyvauti tokios apimties žaidynėse. Tad—žaiskime, kol gyvi esame! Visos Planetos valdymas yra galutinė kiek-

BALSAS MINIOJE

vieno maniako svajonė. Ir nėra priemonių kovoti su ta liga. Nėra galimybių pažaboti lunatikus. Teisūs buvo senas švedas Oxenscherna ir Sokratas, tarę: mažai prasmės turi tie, kas valdo pasaulį!

Staiga triukšmingas Ča-ča-ča šokis pradėjo aidėti plačioje salėje. Išvaizdingas vyras susigriebė:

—Kuriam gi reikalui aš kalbu apie tai? Kiekvienas mulkis ir kvailys tai žino. Kiekvienas tai neapkenčia, bet kiekvienas darytų panašiai, jeigu turėtų sąlygų.

Vyras girtai linktelėjo galvą. Jo stambi, riebi ranka kirto orą mikliu karate kirčiu—tai pasibiaurėjimo pokalbio tema mostas—ir žodžio daugiau netaręs, jis dingo minioje.

(Iš anglų kalbos išvertė JURGIS GLIAUDA.)

APIE ANŠLAVĄ EGLITĮ

Šiais metais latvių rašytojas Anšlavs Eglītis mini puikią savo sukaktį: septyniadešimtį metų amžiaus. Jis su ponija gyvena Los Angeles gražiam priemiestyje, Pacific Palisades, neretai atsilanko lietuvių parengimuose ir privačiuose pobūviuose. Anšlavs Eglītis yra lietuviams savas ir brangus.

Rašytojo kūrybinis veidas daugialypis: jis dramaturgas, kritikas, romanistas, novelistas. Jo komedijos, skelbia "Lietuvių Enciklopedija," gyvos, dinamiškos, komedijinio klasiko Carlo Goldoni stiliaus. A. Eglītis taip pat dailininkas. Hollywoodo filmų pasaulyje, kaip mūsų A. Gustaitis, jis stropus Hollywoodinės produkcijos vertintojas latvių spaudoje. Pastaruoju laiku latvių spaudoje jis talpino vertimų iš lietuvių kalbos.

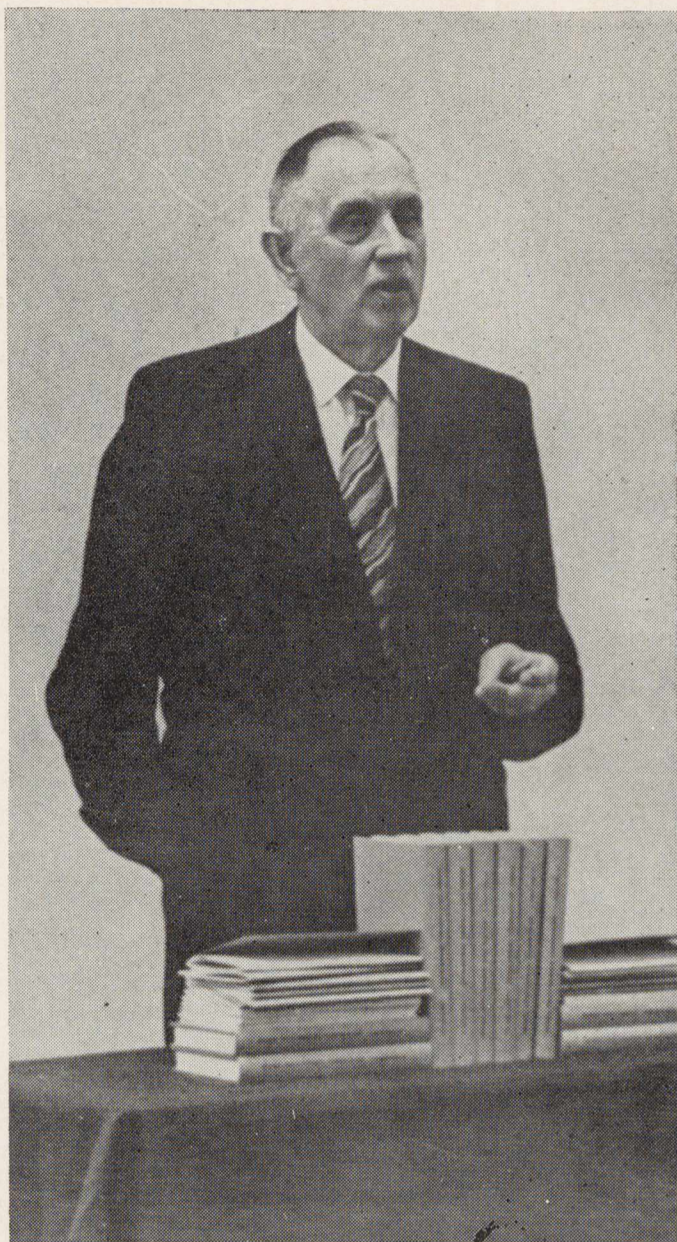
Jo sukakčiai pagerbti "Lietuvių Dienos" skelbia novelę "Balsas minioje." Šią novelę turėjau garbės ir malonumą versti iš anglų kalbos. Iškildamas ties specifinėmis etninėmis temomis, taip mums būdingomis, autorius liečia kosmopolitiniai humanistinė sferą. Apmaudus sarkazmas, kuriuo protagonistas išsako savo nusivylimą, priverčia mus pritarti autoriaus tezėms. Pro sarkazmą mes girdime apeliaciją. Apyšaka skirtina prie tezių ir prie kritinių apysakų žanro. Bendrame akordų sąskambyje ryškiai sugauname tarptautinės moralės nuosmūgio aitrą: mažųjų valstybių likimo problematiką.

Didžios apimties temų koncentracija meistriškai sudėta į netikėtą pokalbį fantastiškos pasiuntinybės salėje.

Kaip man laiške pažymi autorius, latvių savaitraščio "Laiks" redaktorius, kaip visi geros valios pabaltiečiai (ir A. Eglītis), sielojasi tuo, kad taip mažai išėivijoje verčiama iš latvių į lietuvių kalbą ir atvirkščiai.

Šis kuklus darbas tebūnie paskata vieniems pažinti kitus ir jų prozą, poeziją ir sceną.

Jurgis Gliauda

Prof. Dr. Petras Jonikas.

KALBININKAS P. JONIKAS

Jo gyvenimo ir darbų apžvalga

Kalba yra vienas iš tautybės požymių. Vertindami savo tautą, ne mažiau turime vertinti ir branginti ir mūsų filologus-kalbininkus, kurie nagrinėja mūsų kalbos istoriją, aiškina jos sandarą, kovoja su svetimybėmis, ją tobulina. Gaila, kad mūsų kalbininkų eilės išėivijoje mažėja. Netekome dr. A. Salio, dr. Pr. Skardžiaus. Džiaugėmės apie Lietuvoje iškylantį naują kalbininką — prof. J. Kazlauską, bet ir jam neteko daugiau pasireikšti: per anksti tragiškai žuvo ar buvo priešų nužudytas. Tenka taip pat apgailestauti, kad išėivijoje maža kas pasirenka studijuoti humanitarinius mokslus, o daugiausia yra linkę į vadinamus "praktiškus" dalykus.

Norime čia kiek plačiau supažindinti žurnalų skaitytojus su Petro Joniko gyvenimu ir jo parašytais veikalais.

P. Jonikas gimė 1906 metų kovo mėn. 25 d. Antringių kaime, Tauragės valsč., Lietuvoje. Taigi, šiemet jau sulaukė 70 metų amžiaus.

P. Jonikas studijavo Vytauto Didžiojo universitete. Pagrindiniu dalyku buvo pasirinkęs lietuvių kalbą, šalutiniais — lietuvių literatūrą ir pedagogiką. Un-tą baigė 1934 m. 1931 m. lankė dialektologijos kursą Kaune, kurio vedėju buvo prof. J. Gerulis (Kursuose buvo rengiami specialistai lietuvių tarėmams užrašyti).

Baigus išklaudyti humanitarinį fakultetą, V. D. Universitetas pasiūlė P. Jonikui vykti į užsienį specializuotis, kad grįžęs galėtų įsijungti į mokomąjį personalą. Rygos un-te lankė žymiausio baltų kalbotyros specialisto — prof. J. Endzelyno paskaitas (1935 m.), vėliau Vienos ir Karaliaučiaus universitetuose išklause prof. N. Trubetzkoy, P. Kretschmer, prof. J. Gerulio kalbotyros dalykus. Kartu rinko medžiagą savo disertacijai. 1937 metų gruodžio mėn. Humanitarinių Mokslų Fakulteto tarybos buvo išrinktas lietuvių k. katedros vyr. asistentu. Skaitė kai kuriuos epizodinius bendrinės kalbos kursus ir vedė lietuvių kalbos proseminarus. 1941 metų sausio 31 d. Vilniaus universitetas suteikė jam filologijos daktaro laipsnį magna cum laude už disertaciją, tiriančią dabartinės bendrinės rašomosios kalbos susidarymą. Kauno universitetas 1942 m. pabaigoje išrinko P. Joniką docentu ir lietuvių kalbos katedros vedėju, bet kartu jis pasiliko ir Vilniaus universitete dirbti.

Šalia universiteto, P. Jonikas dalyvavo ir Lietuvių Mokslo Akademijos Lituanistikos Instituto darbe: buvo to Instituto Bendrinės Kalbos ir Terminologijos vedėju o taip pat ir Akademijai priklausančio Lietuvių Žodyno ir Rašybos Komisijos sekretorium (1940-1944 m.).

Tuo metu P. Jonikui teko aktyviai dalyvauti labai aktualiame mūsų kalbos ugdymo bei kultūros darbe. Rašė straipsnius "Mūsų Kalbai", mėnesiniam žurnalui; vėliau buvo to žurnalo atsakomuoju redaktorium (1938-1940). Dalyvavo mūsų kalbos puoselėjimo bei globojimo reikalams įsteigtoje Lietuvių Kalbos Draugijoje, skaitė radijos paskaitas kalbos klausimais, rašė įvairių straipsnių spaudoje.

1944 m. teko nutraukti akademinę veiklą — pasitraukė į Vakarų. Pasibaigus II pas. karui, Hanau lietuvių gimnazijoje dėstė lietuvių kalbą (1946 m.) Susiorganizavus Pabaltijo Universitetui, buvo ten lietuvių bei baltų kalbotyros e. o. profesorium, iš pradžių Hamburge, paskui Pinneberge (1946-1949 m.). 1949 m. gegužės mėn. atvyko su žmona į JAV-bes. Apsigyveno pas žmonos giminaitį Riverside, Illinois.

Reikėjo susirasti darbą, o tai buvo nelengva. Pradėjo dirbti "Naujienose", redagavo vietines žinias ir vedė "Kalbos darykų" skyrių, kurį daugiausia pats ir prirašydavo. Tame skyriuje buvo svarstomi ir keliami praktiniai mūsų bendrinės kalbos kultūros bei rašybos klausimai. Buvo įkurtas Čikagoje Lietuvių Kalbos Draugijos skyrius, kuriam keletus metų pirmininkavo (1950-55). Buvo Atgaivinta Neprikl. Lietuvoje leistoji "Gimtoji Kalba", kurią 1958-60 m. redagavo, o formalią redakcinę komisiją sudarė A. Salyš, Pr. Skardžius ir P. Jonikas. Buvo suorganizuotas ir radijo paskaitų ciklas praktiniais kalbos, jos kultūros bei globojimo reikalais,

PROF. DR. P. JONIKAS—KALBININKAS

jų nevieną ir P Jonikui teko skaityti.

Pagal galimybes rūpinosi ir lietuvių kalbos mokslo reikalais. P. Joniko pasiūlymu Lietuvių Profesorų Draugijos Amerikoje Valdyba, kurios jis buvo sekretorium, priėmė nutarimą įkurti Lituanistikos Institutą būdingajai lietuvių kultūrai tirti ir tos rūšies studijoms ruošti (lietuvių kalbos, literatūros, proistorės, istorijos, tautotyros ir kt.). P. Jonikui teko tą Institutą organizuoti, iš pradžių būti jo laikinuoju, o paskui rinktuoju prezidentu (1952–1964). Nesant lėšų ir didesnio entuziazmo, nebuvo galima išvystyti Instituto veiklos. Vis dėlto tuo metu buvo Instituto išleistas (Kultūros Fondo lėšomis) svarbus lietuvių kultūros bei literatūros istorijos veikalas, lyg tam tikra lituanistinė enciklopedija — Vaclovo Biržiškos „Aleksandrynas“ (trys stambūs tomai). Kaip jo paantraštėje pasakyta, tai yra „Senųjų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1865 metus, biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos“. Lituanistikos Instituto ribose P. Joniko buvo suorganizuoti lituanistikos kursai, veikę Čikagoje 1955–1965 m., kuriems vadovauti buvo pakviestas B. Babrauskas, anuometinis Lietuvių Rašytojų Draugijos pirmininkas. Buvo ten skaitytos 75 lituanistinės paskaitos.

P. Jonikas dirbo lietuvių kalbos lektorium Pedagoginiame Lituanistikos Institute, kuris 1958 m. rugsėjo mėn. įsikūrė (daugiausia D. Veličkos pastangomis) Čikagoje. Šio Instituto tikslas buvo ruošti išeivijos lituanistinių mokyklų mokytojus bei lituanistinių dalykų dėstytojus, o taip pat ugdyti lietuvių kultūrinės veiklos darbuotojus. P. Jonikas buvo šio Instituto rektoriumi nuo 1970 m. ir tik 1976 metų birželio mėn., nebeaprėpdamas visų užsiimtų darbų, nuo šių pareigų atsisakė.

Keletą metų dėstė lietuvių kalbą Čikagos Aukštesniojoje Lituanistikos Mokykloje, bet ilgiausiai išdirbo Čikagos universitete (University of Chicago) — nuo 1957 iki 1973 metų kaip profesionalinis bibliotekininkas (katalogininkas), o nuo 1970 m. rudens iki 1973 m. vidurvasario dėstydamas e. o. profesoriaus titulu lietuvių ir baltų kalbotyros dalykus slavistikos skyriuje. 1973 m. liepos 1 d. P. Jonikas išėjo į pensiją.

Dėl karo ir tremties sąlygų P. Jonikas negalėjo duoti lietuvių kalbos mokslui ir jo praktikai tokio įnašo, kokio norėjo ir koki būtų buvę galima duoti normaliom mūsų gyvenimo sąlygom Lietuvoje.

„Daugiau atsidėti grynai teoriniam kūrimajam lietuvių kalbos mokslo darbui“, rašo P. Jonikas, „ir Lietuvoje nedaug laiko tegalima buvo skirti, nes daug jo teko atiduoti mokomajam universiteto darbui, o, šalia to, ir kalbinei praktikai — praktiniams lietuvių bendrinės kalbos reikalams. Mat, anuo metu, atsikūrus Lietuvos valstybei, pats gyvenimas iškėlė daugybę uždavinių ir klausimų besivystančiai ir ugdomai lietuvių bendrinei

kalbai. Reikėjo ne tik rašybą tvarkyti, bet ir mūsų valstybinio, civilinio bei kultūrinio gyvenimo sritims, persijoti iš seniau paveldėtus nevykusiai susidarytus ar be reikalo pasisavintus svetimus žodžius ar formas, priešingas lietuvių kalbos sandarai, jos dėsniams.“

Šitame lietuvių bendrinės, ypač rašomosios kalbos, ugdymo darbe teko dr. P. Jonikui aktyviai dalyvauti. Kėlė jis ir pačius pagrindinius, principinius to darbo klausimus (plg. „Mūsų bendrinės rašomosios kalbos kultūros problema“, Židyns, 1937). Teko jam pasakyti prieš tuo metu dar per primityviai suprantamus tos kalbinės kultūros kriterijus — taisyklingumą, grynumą. Remdamasis naujesnio ano meto kalbos mokslo samprata-struktūrinės funkcinės kalbotyros teorija, P. Jonikas pabrėždavo, jog mūsų bendrinė kalba pirmiausia turi remtis kalbos funkcija, t. y. tuo tikslu, kuriam rašto ar šnekamoji kalba apskritai yra skiriama, žinoma, neužmirštant mūsų kalbos sandaros dėsnių (vad. taisyklingumo), taip pat ir be reikalo nesigraibant svetimybų.

Dr. P. Joniko raštai

Iš atskirai išleistų raštų pirmiausia pažymėtina „Pagramančio tarmė“, Švietimo Ministerijos išleista antruoju (ir paskutiniu) numeriu „Lietuvių kalbos tarmių serijoje“; pirmuoju išėjo J. Gerulio ir Ch. Stango paruošta „Lietuvių žvejų tarmė Prūsusoje“. Tai P. Joniko diplominis darbas, už kurį Universitetas suteikė jam diplomuoto lituanisto vardą (labai geru pažymiu). Ten jis aprašė savo gimtosios tarmės ribas, garsus ir formas, pridėjęs garsų tarimo palatogramų ir tarmiškai transkribuotų tekstų.

1952 m. Terra Čikagoje išleido P. Joniko parašytą „Lietuvių kalbos istoriją“ (225 psl.), kuri jau buvo paruošta spaudai 1947 m. — 500 metų lietuviškosios spaudos sukakties proga. Ja, kaip pratarinėje pasakyta, norėta „pateikti pluoštą žinių apie mūsų gimtąją kalbą daugiau platesnei visuomenei“, o antra, „tuo norėta patenkinti ir mūsų mokyklą“. Tai pirma, atskira knyga išleista, lietuvių kalbos istorija. Joje aprašoma lietuvių kalbos garsų ir formų raida nuo seniausių laikų, taip pat pateikiama lietuvių kalbos gramatikų ir žodynų istorinė apžvalga, bendrinės kalbos ir rašybos raida, peržvelgiama ir lietuvių kalbos skolinių istorija. Nevienas tada ir iš okup. Lietuvos kreipėsi į knygos leidėją ar pažįstamą, prašydamas atsiųsti tą knygą. Kai kurie net pabrėždavo, kad nori gauti ne kokių dovanų siuntinį, bet šią lietuvių kalbos istoriją.

Tais pačiais 1952 metais Terra išleido Čikagoje „Gimtojo žodžio baruose“. Kaip knygelės paantraštėje pasakyta, tai yra „Bendrinės kalbos patarimai ir paaiškinimai“, daugiausia pakartoti iš autoriaus „Naujiensose“ skelbtų straipsnių straipsnelių. Knygelėje trumpai paaiškinami mūsų bendrinės kalbos kurtis naujų terminų bei posakių įvairioms bos pagrindai, neaiškumai bei klausimai, su

kuriais susiduria bendrinės kalbos vartotojas: rašyba ir skiryba, kirčiavimas, žodžių darybinės lytys, svetimybės ir naujadarai, o taip pat ir tikrinių vardų (vardų ir pavardžių, vietovardžių) abejojami vartojimo atvejai.

Svarbiausias ir plačiausias P. Joniko mokslinis darbas yra „Lietuvių bendrinės rašomosios kalbos kūrimasis antrojo XIX a. pusėje (334 psl.), 1972 m. išleistas Čikagoje Pedagoginio Lituanistikos Instituto, Lietuvių Fondui davus lėšų spausdinti. Šioje studijoje plačiai panaudojami nespausdinti, archyviniai šaltiniai ir spausdinti tekstai, taip pat apklaussinėtų gyvųjų liudininkų atsiminimai ir literatūra. Veikale aiškinamas dabartinės lietuvių bendrinės kalbos (tai yra, tos, kurią vartojame mokykloje, kuri vartojama bendriesiems lietuvių viešojo kultūrinio ir civilizacinio gyvenimo reikalams) susidarymas, kurio pradžia siekia XIX a. vidurį ir kuri bent savo gramatinėmis formomis apytikriai nusiatoja „Aušros“ (1883–86) laikais. Čia plačiai svarstomas bendrinės kalbos terminas, politiniai, kultūriniai bei visuomeniniai tos kalbos kūrimosi akstinai bei sąlygos, o toliau detalai nagrinėjami patys pagrindiniai ir tada aktualiausi rašomosios kalbos dalykai — rašybos bei raidyno klausimai, o taip pat ir daug galvosūkių kėlęs ir vingiuotas tarmės pasirinkimas mūsų bendrinės kalbos pagrindu.

Savo recenzijoje apie šį P. Joniko veikalą dr. P. Skardžius rašė: „Ir štai dabar, po įvairių sutrikimų, matome tą darbą pagaliau išspausdintą. Tai yra žymus įvykis visame lietuvių kalbos moksle, ypač lietuvių kalbos istorijoje...“ .... „Tai yra pirmas kartas, kad lietuvių bendrinė kalba plačiau pagrindžiama moksliskai“ .... „Pagaliau P. Jonikas šiame savo rdabe ne tik plačiai pavaizduoja pačią lietuvių bendrinės rašomosios kalbos užuomazgą ir jos tolimesnę formavimąsi kalbamuoju laikotarpiu, bet vaizdžiai aprašo ir tas sąlygas bei aplinkybes, kuriose visa tai vyko“ (Lituanistikos Darbai, III, 1973.).

Nemaža P. Jonikas yra parašęs kalbinių straipsnių, dalį studijinių. Vieni jų skirti enciklopedijoms (lietuviškajai ir angliškajai versijai, latvių enciklopediniam žodynui), kiti paskelbti specialiuose mūsų ir svetimų kalbų mokslo žurnaluose, o taip pat ir mūsų kultūros bei visuomenės gyvenimui skiriamuose žurnaluose, neperiodiniuose laidiniuose ar laikraščiuose. Straipsniai daugiausia nagrinėja įvairias mūsų bendrinės kalbos šiandienines ar istorines problemas, lietuvių kalbos istorijos ir lietuviško vardyno (tikrinių vardų) klausimus.

Šiuo metu P. Jonikas ruošia naują lietuvių kalbos istoriją. Tai nebus 1952 m. išleistosios „Lietuvių kalbos istorijos“ antroji laida, bet naujas darbas, kuriame lietuvių kalbos raida negrinėjama ryšium su lietuviybės istorija, nes juk lietuvių kalba yra pagrindinis mūsų tautybės dėmuo. Beveik visai nesant tam paruošiamųjų darbų, šis užsimojimas

KALBININKAS P. JONIKAS

reikalauja daug laiko ir energijos. Kadangi turi ir daug kitų nenumatytų darbų, „užsakymų“, tai šio veikalo rašymas eina iš lėto, tačiau, pradėtas prieš porą metų, jau turi juodraštiškai visus apmatius ir surašytus tris ketvirčius viso veikalo.

Antras daug laiko ir dėmesio reikalaujantis darbas — tai kalbininko Antano Salio (1902-1972) raštų rinkinio redagavimas. Profesoriaus Salio raštai, iš įvairių leidinių surinkti į krūvą, bus labai naudingi ir mūsų bendrinės kalbos kultūrai bei ugdymo praktikai. Raštų susidarys keturi tomai, maždaug po 500 psl. kiekvienas. I-mas tomas jau baigiamas spausdinti, o II-sis jau suredaguotas.

Lietuvoje P. Jonikas jau turėjo pradžia susidarys pakenčiamą biblioteką, bet ji visa ten paliko. Dabartinė biblioteka, kuri apima 1500 atskirų tomų, daugiausia įsigyta Vokietijoje ir čia, Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Kai kurių vertingų knygų turi foto kopijas. Daugumą vienetų sudaro bendrieji kalbotyriniai veikalai arba tokie, kurie skirti labiau baltų ar slavų kalbų mokslui. Pažymėtini XIX a. pradžios lietuviški tekstai, taip pat Vilniuje fotografiniu būdu perspaudintoios pirmosios lietuvių kalbos gramatikos — D. Kleino 1653 m. lotyniškoji ir 1654 m. vokiškoji ir k.

Toks tai yra dr. P. Joniko gyvenimas ir jo atlikti moksliniai darbai. Tenka palinkėti sukaktuvininkui dar daug metų, gražios sveikatos ir darbingos energijos lietuvių kalbos mokslui.

J. Kutra

M. K. ČIURLIONIO MINĖJIMAS VENEZUELOJE

Vilnius, Los Angeles, Maskva, New Yorkas — visuose šiuose miestuose ir daugelyje kitų vietovių praėjusių metų bėgyje buvo paminėtas mūsų didysis dailininkas ir muzikas Mikalojus Konstantinas Čiurlionis. Per vienerius metus prisirinko daug medžiagos apie Čiurlionį, ir ta gausi medžiaga dabar dauginasi įvairiuose kraštuose, skirtingomis kalbomis.

Pasibaigus Čiurlionio šimtmečio minėjimo metams, Venezueloje buvo pravesta sekanti akcija ispanų kalba:

Radijas: Specialiai paruoštos radijo programos apie Čiurlionį su jo muzikos ištraukomis buvo transliuotos pakartotinai visame krašte per septynias svarbiausias radijo stotis.

TV: Žinia apie M. K. Čiurlionį buvo transliuota 2-me TV kanale.

Spauda: Straipsniai apie M. K. Č. buvo spausdinti dviejuose Venezuelos dienraščiuose ir viename savaitiniame žurnale.

Seminaras: Š. m. birželio 18 d. įvyko Caracas mieste seminarinio pobūdžio M. K. Č. minėjimas, skirtas rinktinei Venezuelos publikai (menininkams, muzikams, įtakingiems asmenims ir pan.):

Iš JAV LB VIII-sios Tarybos I-sios sesijos, 1976 m. rugs. 4 d. Chicagoje.

Kalba naujas JAV LB Krašto valdybos pirmininkas inž. Algimantas Gečys; šalia jo LB VIII-sios Tarybos prezidiumo pirm. Algis Ruginius.

Foto J. Urbono
Address is made by the newly elected president of the Lithuanian Community, U.S.A., Algimantas Gečys.

— Čiurlionį muziką smulkiai nagrinėjo Venezuelos Valst. Simfoninio orkestro direkt. dr. Luis Morales Bance. Jo paskaita buvo palydėta Čiurlionio muzikos ištraukomis.

— Čiurlionio kvartetą C Minor atliko Venezuelos Simfoninio Orkestro kvartetas — Olaf Ilzins (smuikas I), Mario Mescoli (smuikas II), Donatas Jakavičius (viola), ir Nicolae Sarpe (violoncello).

— Čiurlionio tapybą nagrinėjo Venezuelos Centrinio Universiteto generalinis sekretorius Dr. J. Morales Valarino. Paskaita buvo palydėta paveikslų skaidrių projekcijomis scenos dydžio.

— Specialų įnašą Čiurlionio minėjimui suteikė iš JAV atvažiavęs kvartetas, atlikdamas vieną Dvožako kūrinį.

VAIŠĖS: Minėjimo-seminaro proga Venezuelos Lietuvių Kultūros Fondas pakvietė visus atsilankiusius kokteiliui.

Naujai išrinktos Tarybos prezidiumas: iš kairės — dr. E. Lenkauskas, inž. R. Kudukis, A. Širvaitis, A. Bublys, ir kun. G. Kijauskas, SJ.

Lithuanian Community of U.S.A. in session (8th Council, Sept. 4th, Chicago). The newly elected presidium.

Dr. Vytautas Dambra, JAV Ambasados Kultūrinių Reikalų attache, pakvietė specialius garbės svečius iškilmingai vakarienei.

Autoriai ir veikėjai: Šios „Čiurlionio akcijos“ iniciatorius, radijo juostų autorius, prelegentų kvietėjas buvo dr. Vytautas Dambra. Menininkas, skoningai apipavidalinęs programą, paruošęs skaidres ir atlikęs kitus meninius darbus, — dailininkas Kostas Jezerskas.

Simfoninio orkestro kvarteto rengėjas — muzikas prof. Donatas Jakavičius.

Programos pravedėja — Danutė de Rosales

Čiurlionio akciją pravedė visi Venezuelos lietuviai visame krašte Venezuelos Lietuvių Kultūros Fondo vardu, kuris veikia V. Liet. Bendruomenės rėmuose.

Fondui vadovauja J. Menkeliūnas. Fondo rėmuose veikusio Čiurlionio minėjimo rengimo komitetui vadovavo istorikė E. Gutauskienė. (m. k.)

Dalis publikos Čiurlionio seminaro metu Caracas mieste. kairėje viršuje: prelegentas J. Morales Valarino, Venezuelos Centrinio Universiteto gen. sekretorius; kairėje vidury: prelegentas dr. L. Morales Bance, Venezuelos Valst. Simfoninio Orkestro direktorius.

Partial view of the participants attending a seminar lecture on M. K. Ciurlionis, held by the Central University of Venezuela in Caracas.

Fotografas — Bronius Kvedaras.

America's Bicentennial Gift to Lithuania

The heads of the diplomatic missions in Washington have received from the White House symbolic Bicentennial gifts, Redwood Plaques with inscriptions addressed to the people of the respective countries represented in the United States.

The Lithuanian plaque reads as follows:

“OUT OF MANY—ONE”

**Carved In Redwood and Presented to
the People of Lithuania**

from

The People of the United States of America

* * * *

THE AMERICAN BICENTENNIAL 1776-1976

The inscribed plaque to Lithuania was also accompanied by the following message from President Ford:

“OUT OF MANY—ONE”

THE LEGEND OF AMERICA

CARVED IN REDWOOD

In this Bicentennial year, as a measure of the ties of friendship and cooperation that bind our peoples on this occasion, the United States of America is pleased to present to the people of your country this specially carved American Redwood plaque bearing the symbol of our Nation, the American Bald Eagle, and carrying the legend of America: “Out of Many—One.”

Redwood is native to the United States. The Eagle and the legend are the history of our people. They represent 200 years of American Independence—years during which time we have sought the friendship and cooperation of other nations to achieve a world of freedom, peace and prosperity.

In presenting this gift, with our appreciation for the part you have played in our national celebration, we look forward to the Third Century with hope and expectation for a better life for everyone.

GERALD R. FORD

"The Church and Human Rights"

Address to the Knight of Lithuania by the
Most Reverend Joseph L. Bernardin
Archbishop of Cincinnati
Dayton, Ohio
August 28, 1975

It gives me great pleasure to welcome you to the city of Dayton and the Archdiocese of Cincinnati for this 63rd annual convention of the Knights of Lithuania. I know something of the background and purpose of your organization: how it seeks to preserve all that is best in Lithuanian culture and traditions among Lithuanian immigrants and their descendants; how it has acted as a bond between Lithuanians and the Roman Catholic Church.

Ethnic groups have been a major part of the American story throughout the history of this country. Today we see a new importance accorded ethnic traditions in the surge of awareness sometimes called the "New Ethnicity." Many of the themes running through this movement of ethnic groups—themes such as the affirmation that the better one appreciates one's own roots, the more tolerant he or she should be of others—are ideas that are necessary for the health of a pluralistic society like our own.

During this Bicentennial year of 1976 much thought and consideration have been given to our pluralism and our purpose as a nation, to what our history has been and what our future should be. Catholics, like others, have taken part in this process of celebration, commemoration and reflection. One principal way in which the bishops of the United States have tried to foster substantive reflection and understanding of some key dimensions of our social life has been through the program of hearings and discussion across the nation called "Liberty and Justice For All." Through this program, involving seven public hearings and several hundred diocesan and parish discussions, the bishops have been trying to feel the pulse of their own people on questions about family and neighborhood life, on race and ethnicity, on national and international issues. In this process they have tried to foster an understanding of Catholic social teaching on these same topics.

There has been a Lithuanian presence in this program. Your organization was represented in the planning of the "Liberty and Justice For All" program, and your concerns and those of other ethnics were set forth by Father Casimir Pugevicius at the Newark hearing in December, 1975. In addition, at a special hearing on "Global Justice and Peace," held in July at Maryknoll, New York, one of the principal witnesses on the day dedicated to human rights was Mr. Simas Kudirka, who is here today to accept your "Friend of Lithuania" award on behalf of Sergei Kovalev. Mr. Kudirka spoke on the theme of the situation of human rights in the Soviet Union and brought to the attention of all several specific cases in a moving and eloquent testimony.

What I wish to do in these remarks today is to continue the discussion about the con-

cerns of the Church in the United States regarding the situation of human rights in the Soviet Union and Eastern Europe. As you know, this is not the first time I have spoken on this topic; some time ago I specifically brought the plight of Lithuanians and others in the Soviet Union to the attention of a major segment of the Jewish community in America. In addition, the United States Catholic Conference has a continuing interest in human rights questions in Eastern Europe. In May of this year Bishop Rausch, the General Secretary of the USCC, made a formal intervention with Secretary of State Kissinger, regarding the situation of human rights in Czechoslovakia. Bishop Rausch and I traveled to Poland this spring to express our solidarity with the Church in Poland. At another level, the Office of International Justice and Peace at the USCC has made formal inquiry of the Yugoslavian Embassy in Washington regarding reports of increased harassment of the Catholics in that country. Such efforts, I can assure you, will continue as part of the larger effort of the Church in the United States to make human rights considerations a serious and significant dimension of the foreign policy of this nation.

It is about the rationale and significance of

such a human rights program in the Church that I wish to speak today. In doing so, I shall take as my principal text the statement on "Human Rights and Reconciliation" of the 1974 Synod of Bishops in Rome. In that message the bishops of the Synod, representing the Church around the world, joined with Pope Paul VI in affirming that the Church "believes firmly that the promotion of human rights is required by the Gospel and is central to her ministry" (**Human Rights and Reconciliation**, 1974). My principal point today is to illustrate why such a ministry of human rights in international relations can make a substantial difference for people around the world.

To demonstrate the significance of this ministry of human rights, we need to go to Pope John XXIII's best known statement, **Pacem in Terris**. A principal point which Pope John made was that there is a structural gap in the modern world between the kinds of transnational problems facing the international community and the limited structure of public authority embodied in the traditional nation state. In brief, today's problems require types of action which states either cannot produce or do not choose to carry out on a sustained basis. The protection of human rights on an international basis is one of these transnational issues. A universal standard for human rights exists in the U.N. Declaration on Human Rights; governments regularly assert the priority of human rights issues in their foreign policy; but the practice of states in the face of known violations of human rights is so often marked by selective concern, sporadic

Lithuanian musicologists of Cleveland with performers of the KANKLES instruments during a recent concert-recital. Foto J. Garlos

Clevelande įvykusio kanklių rečitalio vadovai ir dalyviai. Vidury (prie mūsų Vyties) stovi

muzikai A. ir O. Mikulskiai, Čiurlionio ansamblio valdybos pirm. V. Plečkaitis, kun. J. Kidykas, šio rečitalio amžiumi vyriausiasis dalyvis, o žemai, vidury stovi jauniausia šio rečitalio dalyvė Julytė Gelažytė.

action, and often simply silence.

At least two principal factors weigh against individual states giving sustained, systematic and substantial priority to human rights concerns. The first is the doctrine of non-intervention in the internal affairs of other states. This has been used to place stringent limits on how states would address each other in the face of human rights violations. A second factor has been the way states regularly weigh the human rights issue against other perceived interests of an economic, political or strategic nature in the foreign policy equation. A combination of these two reasons has been used often in U.S. explanations of its limited or passive policy on human rights. The tone and specific points of Secretary Kissinger's speech at the meeting of the Organization of American States in Santiago in July pledge the United States to an aggressive stance on human rights. Many are watching closely to see if performance will match this statement of policy. The way in which additional military commitments to Chile were hastened through the policy process by the State Department just before the Santiago speech leaves the interested observer with continuing skepticism about this proposed new stance.

A reserved skepticism, however, is an inadequate and unbecoming posture for the Church. If governments are to move systematically and effectively on human rights questions, it will happen because their citizenry will not stand for less than sustained concern and action. The other dimensions of the foreign policy equation—the economic, political and strategic interests—all have constituencies who are interested parties. That is to say, a constituency is guaranteed for these issues because some groups have an interest at stake or something to gain from these concerns. It is naive to think that human rights concerns will be weighed effectively against these other considerations simply because of the intrinsic merits of human dignity and human rights. Effective consideration of human rights requires that there be a human rights constituency in each nation.

The Catholic Church is uniquely suited to be a significant voice in such a human rights constituency. Doctrinally, a belief in the unique dignity of the human person and a conviction that human dignity finds expression and protection in rights and duties is the foundation of all Catholic social teaching. Organizationally, the Church is one of the oldest and most widely represented international communities in the world; it provides a natural transnational constituency to stand for and speak for the transnational issue of human rights in the policies of states. In almost every nation the Church is a significant national institution; it can and should make its presence felt, in accord with differing circumstances, on the human rights issues.

There is hardly a place in the world where the need for this to be done is more significant than in the United States. We cannot ignore or avoid the scope and extent of U.S. power and influence in the world, politically, economically and militarily. In their 1973 statement on the 25th anniversary of the United Nations' Declaration on Human Rights, the bishops of the United States said: "Internationally, the pervasive presence of American power creates a responsibility of using that

Officers of the Dayton Council of Knights of Lithuania with their guest speaker, the Most Rev. Archbishop Joseph Bernardin.

Iš kairės: Judy Petrokas, Daytono Vyčių kuopos pirm., arkivyskupas Joseph Bernardin ir Elinor Sluzas, L. V. suvažiavimo rengimo pirmininkė.

Knights of Lithuania 63rd National Convention

The 63rd National Convention of the Knight of Lithuania (Lietuvos Vyciai) took place at Stouffer's Dayton Plaza Hotel, August 25-29, hosted by Council 96, Ohio, Judy Petrokas, local president.

Joseph White of South Boston, was elected presidium chairman. At the hotel, an exhibit of photos of Lithuanians imprisoned by Soviets and relevant material was viewed also by many non-Lithuanians, hotel guests and participants in another convention there.

At the opening session, greetings were extended from Dayton's mayor. Among the scheduled speakers at different sessions were: John D. Yeck, an authority in advertising, communications and public relations; Congressman Charles W. Whalen of Ohio and Dr. Kazys Bobelis of Chicago, National President—Lithuanian American Council, discussed Lithuania and the United States and International Diplomacy; Rev. Anthony Jurgelaitis, O.P., of Rhode Island, K of L Spiritual Advisor, spoke on "The Church—Before and After the Ecumenical Council."

Vytautas Radzivanas, C-41 Brooklyn-Queens, reported on the Lithuanian Youth Congress which he and his wife, Birute, attended, (the K of L had contributed \$300 towards expenses to South America) and urged that participation in the next one be planned ahead; Joseph Boley-Bolevicius, C-41, pre-

power in the service of human rights" (25th Anniversary of the U.N. Declaration on Human Rights, 1973). In some countries of the world the Church cannot speak to the human rights question; in other countries it can do so only at great risk. Here we have both a heavy responsibility and a democratic process that invites our voice. We have no excuse for silence. (To Be Concluded)

sented a program in memory of Rev. John Jutt-Jutkevicius who, until his untimely death five years ago, worked avidly in the Lithuanian Affairs department of the K of L which he had organized; Rev. Casimir Pugevicius reported on the recent 41st International Eucharistic Congress in Philadelphia, attended by K of L members from many cities.

Archbishop Joseph J. Bernardin, Archbishop of Cincinnati, President—National Conference of Catholic Bishops and—the United States Catholic Conference, was the keynote speaker at the banquet and ball in the grand ballroom of the hotel on August 29. (Speech given in this issue.)

Simas Kudirka accepted the K of L "Friend of Lithuania" award in behalf of Sergei Adomovich Kovalev who, after a closed trial in Vilnius, is serving seven years in a "corrective labor colony for especially dangerous state criminals" Camp VS 389/36 at Perm, 700 miles southeast of Moscow. Among other so-called dissident actions, Mr. Kovalev, 44 year old Russian biologist, was punished for working on the "Chronicle of the Lithuanian Catholic Church." Rev. Pugevicius gave instant translation of Mr. Kudirka's acceptance speech. This segment of the program and an interview with the photo of Simas Kudirka was published the next day in the Dayton Daily News.

Professor Alexander Aleksis, C-7 Waterbury, Conn., Honorary Member and Chairman of the K of L Honorary Membership Committee, presented medals to Rita Pinkus, C-26 Worcester, Mass., and Loretta Stukas, formerly Miss Kassel, C-36 Chicago, now with C-29 Newark, N.J. For many years, Mrs. Jack Stukas has been editor of "VYTIS" (The Knight), the K of L illustrated magazine with English and Lithuanian text published ten times annually . . . Rosemarie Klatt, C-36 Chicago, received the \$1,000 Scholarship Award, presented by Anthony Mazeika, President, C-41 and Secretary-Treasurer of the

K of L Scholarship Committee . . . Singing of the Star Spangled Banner and "Lietuva Tevynė Musu", the Lithuanian National Anthems, as two life-sized bronzed figures—the Statue of Liberty and the Lithuanian Freedom Statue with their flags at either end of the dais were spotlighted—and the invocation by Rev. Pugevicius preceded the banquet . . . Later, after the charming and capable Convention Chairman and Mistress of Ceremonies, Elinor Sluzas, thanked the honored guests, the 300 delegates, members and guests present—inviting them to remain for the dance—the formal segment was closed with a prayer by Rev. W. Karaveckas, C-19 Pittsburgh, Pa., and the singing of the "Vyciu Himnas," accompanied by the composer, Prof. Aleksis, and "God Bless America."

Approximately 50 Junior Council members attended their own special sessions and joined the adults at other events.

Social evening events included a dinner-theatre party at Memorial Hall. A Lithuanian Festival took place at the new Lithuanian Hall where the "Vejeliai" dancers performed, unusual slides of Lithuania were shown, and various Lithuanistica and folk crafts were displayed and demonstrated. Hearty and delicious meals were prepared and served by C-96 at these events. The farewell luncheon buffet prepared by Mary Lucas of Mari-Lu Catering, assisted by council members, actually was a feast of beautifully decorated and tempting foods.

The 1976 K of L Convention was enjoyable as well as productive—mainly due to the work and good planning of Dayton Council-96. The atmosphere and service in the new Stouffer's Dayton Plaza Hotel helped immensely.

H. V. Kulber

A Message from St. Mary's Villa, Elmhurst, Pa.

(The Convent of the Sisters of Jesus Crucified)

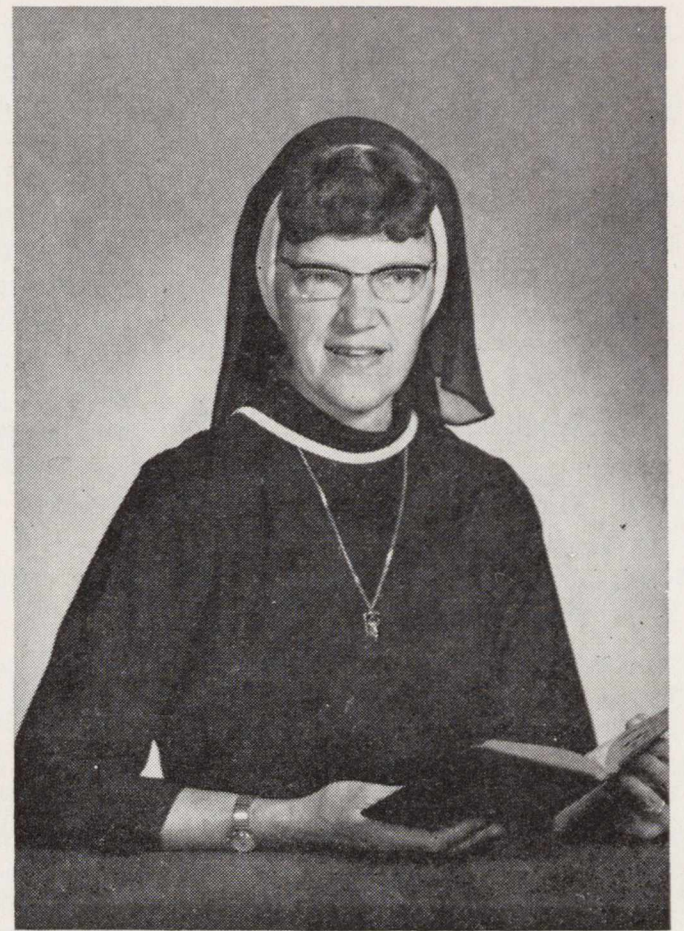
Did you hear about the new book which will be published October 19, 1976? It is titled, **Praise the Lord, All You Nations.**

There is much talk in this world about love—love for each other, love for parents, love for brothers and sisters, love for people of all creeds and nations. It's a good idea, but it is only talk.

Love for the Lithuanians as a people became so great and so deep in the heart of one individual that she did something about it. After spending years in research and study she poured her acquired knowledge into the pages of a manuscript. This is love in action.

The work is highly acclaimed for its contents by Professor Bronis Kaslas of Wilkes Barre College, Wilkes Barre, Pa., a native of Lithuania and the recipient of a Doctorate in International Law from the University of Strasbourg, France. It is also praised for its spirit of understanding by the free-lance writer and journalist, Liudas Dovydenas of Lithuania, now residing in Clarks Summit, Pa.

You will want this book when it comes off the press in October as a precious gift for Christmas, for birthdays, for anniversaries, or for any meaningful occasion. You will want one for yourself and for your family to read and to keep as a source of pride and love for your Lithuanian heritage. It is written in English, has three major divisions, over 300 pages with illustrations, a durable hard cover and a beautifully designed jacket. The price is only \$8.00.

— Sister Virginia M., St. Mary's Villa, Elmhurst, Pa.

Sesėlė Virginia M., St. Mary's Villa, Elmhurst, Pa.

Incidentally, you will also learn a lot about Rev. Alphonsus Maria Urbanavicius, a Passionist missionary and founder of the Lithuanian Sisters of Jesus Crucified and the Sorrowful Mother. It was because of him and his work for the Lithuanian people that the historical biography was written.

To save time and postage, send all orders with payment to:

Sister Virginia Marie Vytell, CJC
St. Mary's Villa,
Elmhurst, Pa. 18416

All orders will receive prompt attention after October 19, 1976. If a second edition is required, purchasers will be given advance notice of any possible delay of delivery.

—o—

FROM THE AUTHOR:

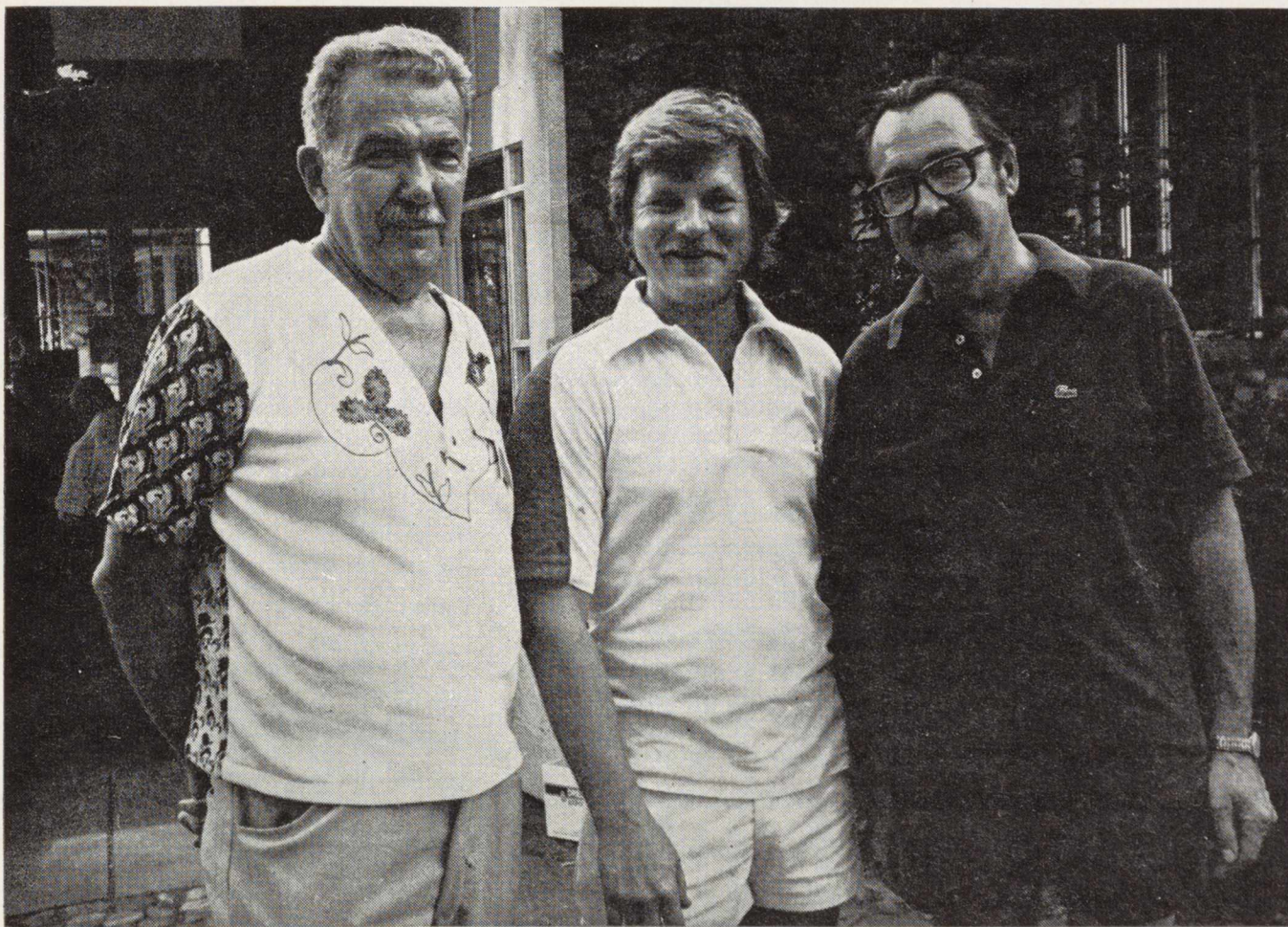
Dear Editor:

My book, **Praise the Lord, All You Nations**, will be published by the Lithuanian Encyclopedia Press on October 19, 1976. That Lithuanian-Americans, who know nothing or very little about the land of their ancestors, would be stimulated to action in the cause of Lithuania is my reason for having the book published.

The book has come to life amongst our Sisters and in their various apostolic works of teaching and caring for the aged, involvement in Lithuanian cultural affairs and our **dreams** for the future. It is even my desire to make St. Mary's Villa itself and our surroundings a "little Lithuania."

Wouldn't it be a "boon" for our Lithuanians in the United States if our Villa could have a Siluva Shrine (designed by Adolfas Valeska of Chicago), wayside crosses, and anything else our Lithuanian artists could offer and our people work together to make it a reality? It would promote cooperation and interest in our common cause, bring our Lithuanian culture to the attention of other nations. There is much to gain and nothing to lose . . .

Sincerely yours,
Sister Virginia Marie, CJC

At the Lithuanian Museum's annual picnic in Chicago in July, pictured from left, Casimir Baltramaitis, head of the Museum's Art Archives, Rimas Mulokas of Northridge, California, who made a special trip to Chicago for the affair, and Stanley Balzekas, Jr., president of the Museum. Over 500 people attended.

Belzekas Museum of Lithuanian Culture in Chicago holds its annual picnic.

Balzeko liet. muziejaus parengime: iš kairės — Casimir Baltramaitis, Rimas Mulokas ir Stanley Balzekas.

GARBĖS PRENUMERATORIAI

- S. Pacevičius, Toronto, Ont.
- C. Shimkus, Hartford, CT
- Kun. E. Statkus, Grand Rapids, Vytautas Dambava,
- A. Razutis, Los Angeles, Calif.
- L. Ragas, D. D. S., Bloomingdale, Ill.
- A. Braškys, Sudbury, Ont., Canada.
- E. Mickeliūnas, Richmond Hill, N. Y.
- J. Mulokas, Chicago, Ill.
- A. Pocius, Elizabeth, N. Y.
- Rev. P. Sabulis, Waterbury, Conn.
- M. Shalins, Woodhaven, N. Y.
- D. Surantas, MD, Rockford, Ill.
- Vysk. Antanas Deksnys, Roma, Italija.
- L. Baltušis, Downey, CA.
- J. Dėdinas, MD, Elmhurst, Ill.
- Msgr. J. Karalius, Shenandoah, Pa.
- A. Musteikis, Lariat Motel, Fallon, NV.
- C. Oksas, Chicago, Ill.
- V. Šaras, Los Angeles, Ca.
- V. Vidugiris, Palos Verdes, Ca.
- Dr. P. Atkočiūnas, Cicero, Ill.
- K. Auštkałnis, Eugene, Ore.
- J. Čiurlionis, Phoenixville, Pa.
- P. Gvlys, Olympia, WA.
- A. Kantvydas, Toronto, Ont., Canada.
- Dr. J. S. Kriaučiūnas, Toledo, OH.
- P. Kudeikis, Toronto, Ont., Canada
- A. Kučirka, Union, N.J.;
- G. Okūnis, Flushing, N.Y.;
- J. Vitėnas, Washington, D.C.
- A. M. Macarus, Hager Shores, MI.
- W. Maker, Burbank, CA.
- Dr. J. Petrikonis, Woodbine, IA.
- A. Puskepalaitis, So. Boston, MA
- Rev. Prof. Dr. P. Ragažinskas, Central, N. M.
- J. Stankus, Chicago, Ill.
- Kun. E. Statkus, Grand Rapids,

LD PAREMTI AUKOJO:

- \$50.00 — Iz. Vasylėnas.
- \$25.00 — V. Bakūnas.
- \$15.00 — Kun. P. Raugas.
- Po \$10.00 — L. Gudelienė, Kun. E. Statkus.
- \$5.50 — V. Sakas.
- Po \$5.00 — J. Bičiūnas, B. Dirmantas, S. Jankauskas, A. Joncha, I. Kuras, M.D., V. Meilius, E. Mickeliūnas, Rev. prof. dr. P. Ragažinskas, Shalins Funeral Home.
- Po \$4.00 — V. Janušonis, M. Melienė.
- Po \$3.00 — D. Danys, A. Matjoška, M. McGann, A. Mingėla, Ms. Pupelis, V. Senken, J. Taoras.
- \$2.00 — J. Dekeris.
- Po \$1.00 — V. Stankauskas, J. Varnas.

Visiems mus parėmusiems administracija nuoširdžiai dėkoja ir
LD Adm.

LD skaitytojams žinotina

Administracija turi daug bėdos, kai skaitytojas persikelia į naują butą ir mums iš anksto nepraneša naujo adreso.

Kad skaitytojas praneša paštui savo naują adresą, to neužtenka, nes laikraščių ir žurnalų paštas nepersiuočia naujon vieton, o grąžina administracijai, ir mums už kiekvieną sugrąžintą numerį reikia užmokėti po 47 centus pašto išlaidų. Kai grįžta keletas numerių, mums susidaro doleriai bereikalingų išlaidų. Kai administracija, sužinojusi jūsų adresą, tuos grąžintus numerius turi vėl prenumeratoriui pasiųsti, susidaro naujos išlaidos. Susidaro dvigubos išlaidos, kurias administracija dėl skaitytojų neapdairumo turi mokėti "iš savo kišenės." Kad to nebūtų, labai nuolankiai prašome, pakeičiant adresą, pranešti iš anksto.

Amerikiečių laikraščiai už adreso pakeitimą prašo primokėti, mes to nedarome.

Taip pat prašome nedaryti tokių "šposų", kai gautą LD numerį perskaičius, vokas perantrašuojamas ir be naujo pašto ženklo įmetamas į pašto dėžutę; pasitaiko ir taip, kad į LD voką įdedama kokie kiti leidiniai ir tuo pačiu voku (irgi be naujo pašto ženklo) siunčiami LD adresu. Mes ir vėl turime primokėti.

Administracija

*****
U. S. POSTAL SERVICE
STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND CIRCULATION
Required by 39 U. S. C. 3685

1. Title of publication. LIETUVIŲ DIENOS / LITHUANIAN DAYS.
2. Date of filing, 9.25.1976.
3. Frequency of issue. Monthly except July and August.
- 3a. No. of issues published annually—10
- 3b. Annual subscription price \$12.00.
4. Location of known office of publication. 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, California 90029
5. Location of the headquarter of general business offices of the publishers (Not printers) 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, California 90029.
6. Names and addresses of publisher, editor, and managing editor.
Publisher Anthony F. Skirius, 949 E. Amherst Dr., Burbank, Calif. 91504.
Editorial Committee, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, Calif. 90029.
Managing editor Anthony F. Skirius, 949 E. Amherst Dr., Burbank, Calif. 91504
7. Owner (if owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation,

the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual, must be given.) Anthony F. Skirius, 949 E. Amherst Drive, Burbank, Calif. 91504.

8. Known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities (If there are none, so state). None.

9. For completion by nonprofit organizations authorized to mail at special rates (Section 132.122, Postal Manual) The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the exempt status for Federal income tax purposes.

Have not changed during preceding 12 months.

Have changed during preceding 12 months.

(If changed, publisher must submit explanation of change with this statement).

10. Extent and nature of circulation.
A. Total no. copies printed (Net press run). Average copies each issue during preceding 12 months. — 2100. Single issue nearest to filing date. — 2100.

B. Paid circulation. 1. Sales through dealers and carriers, street vendors and counter sales. Average no. copies. — 80. Single issue. — 80, 2. Mail subscriptions — Average no. 1830; Single issue. — 1830.

C. Total paid circulation. Average. — 1910. single issue. — 1910.

D. Free distribution by mail, carrier or other means, samples, complimentary and other free copies. Average no. — 90; Single issue — 90.

E. Total distribution (sum of C and D). — Average no. 2000; Single issue. — 2000.

F. Copies not Distributed
1: Office use, left-over, unaccounted, spoiled after printing.

Average No. 100. Single issue 100.

Returns from news agents — None.

G. Total (Sum of E & F — should equal net press run in A). — Average no. — 2100. Single issue. — 2100.

I certify that the statements made by me above are correct and complete.

(Signature of editor, publisher, business manager or owner).
Anthony F. Skirius
Publisher

12. For optional completion by publishers mailing at the regular rates (Section 132.121, Postal Service Manual)

39 U. S. C. 3626 provides in pertinent part: "No person who would have been entitled to mail matter under former section 4359 of this title shall mail such matter at the rates provided under this subsection unless he files annually with the Postal Service a written request for permission to mail matter at such rates."

In accordance with the provisions of this statute, I hereby request permission to mail the publication named in Item 1 at the reduced postage rates presently authorized by 39 U. S. C. 3626.

(Signature and title of editor, publisher, business manager, or owner) [Signed] A. F. Skirius, publisher and owner.

PS Form 3526 Apr. 1976

BALTIC BAKERY

Juozas ir Aldona Ankai — savininkai

4627 So. Hermitage CHICAGO, Illinois 60609 Telef. (212) LA3-1510
— ir —

2616 W. 69 Street, Chicago, Ill. 60629

Telefonas: (312) 737-6784

Siunčiame duoną ir raguolius į visas Amerikos dalis.

TAUPLYKITE DABAR

Pas mus ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekviename skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

- 7 3/4% — 6 metų su \$1,000, minimum
  - 7 1/2% — 4 metų su \$1,000, minimum
  - 6 3/4% — 30 mėn. su \$1,000, minimum
  - 6 1/2% — 1 metų su \$1,000, minimum
- Savings insrd. to \$40,000 by FSLIC

Vėliavos duodamos nemokamai. Pradėjus naują taupymo sąskaitą, gausite vieną amerikietišką ir ant-
rą pagal savo pasirinkimą su stovu.

Kitos dovanos duodamos sąskaiton įdėjus atitinkamą sumą.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUSKAS
sekretorius

Tel.: (312) 656-6330 ir 242-4395

"LIETUVIAI AMERIKOS VAKARUOSE"

Siųskite metinę prenumeratą \$5.00

adresu:

"Lietuviai Amerikos Vakaruose"
4364 Sunset Bld., Los Angeles,
90029.

Galima LAV užsisakyti ir patelefonuojant — NO 4-2919.

Užsakykite LAV savo giminėms bei draugams, gyvenantiems rytinėse ir vidurio Amerikos valstvbėse. Tegu susipažįsta su mūsų veikla ir gyvenimu.

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

High Dividend Rates
Accounts

Insured to \$40,000 by FSLIC
47th & Rockwell St., CHICAGO,
Illinois 60632

94th & Roberts Rd., Hickory Hills,
Ill. 60447

Books of Interest

VYTAUTAS THE GREAT, Grand Duke of Lithuania, by Dr. Joseph B. Končius. History of Lithuania from King Mindaugas (1252) to the end of the reign of Vytautas the Great (1490). 214 pages and a map. Price: \$3.00
Hard cover \$4.00

THE GREEN OAK. Selected Lithuanian poetry. Edited by Algirdas Landsbergis and Clark Mills. Published by Voyages Press, 1962. 118 pages. Price: \$5.00

LITHUANIA 700 YEARS. By Albertas Gerutis. Includes 1) The Origins of the Lithuanian Nation, by J. Puzinas; 2) Lithuania to World War I, by J. Jakštas; 3) Independent Lithuania, by A. Gerutis; 4) Lithuania's Resistance, 1940-52, by A. Budreckis; 5) Liberation attempt from abroad, A. Budreckis; 6) The prospects of Lithuanian Liberation, by S. Lozoraitis. 475 p.p. 1969. Price: \$12.00

Available at

"Lithuanian Days" Publishers
4364 Sunset Boulevard
Hollywood, Calif. 90029

LIETUVIŲ DIENŲ

žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI
J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm-ja.
So. Boston, Mass. — S. Minkus
Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis,
'Parama', 'Marginiai', 'Terra' Gifts
International.
Cleveland, Ohio — J. Žilionis
Detroit, Mich. —
St. Anthony's Parish Library.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Putnam, Conn. — Immaculata Conception
Convent.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — "Spauda".
Woodhaven, N. Y. — "Romuva".

Anglijoje

Kew, Surrey — "Dainora".
Bradford, Yorks — Kun. J. Kuzmickis.

Australijoje

Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius.
Melbourne - St. Kilda — F. Sodaitis
Sydney — Kun. P. Butkus.
Glen Osmond, S. A. — E. Reisoniene.
Mirren, S. A. — J. Rupinskas.

Italijoje

Roma — Mnsgr. V. Mincevičius.

Kanadoje

London, Ont. — A. Puteris
Toronto, Ont. — V. Aušroras, A. Kuolas,
P. Misevičius.
Montreal, Que. — P. Rudinskas, (Parish
Library)

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles, Calif.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES

Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 12:30 — 1:00 p. p
Išlaiko L. Radijo Klubas. Pirm. J. Mitkus,
2610 Griffith Park Blvd., Los Angeles, CA
90039 — Tel. (213) 662-6591

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima Marylande ir Washington, D.C.
Sekmdieniais 10 — 11 val. ryto
per FM radijo stotį WCAO 102.7 mgcl.
Programos vedėjai: **Albertas Juškus**,
4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210
Tel.: 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore, Md. 21227; Tel.: 242-1779

So. Boston, Mass.

Lietuvių Radijo valanda
LAISVĖS VARPAS
Sekmdieniais 11 — 12 val. priešpiet.
AM 1430 klc iš WWEL radijo stoties
Medford-Boston, Mass. 02155
Petras Viščinis, vedėjas,
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. radijo programa Naujojoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.,
vedama Stepono ir Valentino Minkų, gir-
dima sekmdieniais 1 val. — 1 val. 30 m
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzi-
ka, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127
Telefonas: AN 8-0429

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS
RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS
7 programos savaitėje
Pirmad. ir penktad. — 11 val. ryte;
šeštad. ir sekmad. 8:30 — 9:30 ryte
Visos programos iš WOPA 1490 klc A. M.
Programos vedėja Aldona Daukus-Barkus.
Transliuojama iš nuosavos studijos.
WOPA stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629
Tel: Hemlock 4-2413.

MARGUTIS
Laikiniai neveikia

Nauja lietuviška radijo programa
pradėta birželio 4 d.
LIETUVOS AIDAI
Kiekvieno penktadienio vakarą 10-11 val.
WOPA Stotis — 1490 AM banga
Veda Kazė BRAZDŽIONYTĖ, 2646 W. 71st
St. Chicago, Ill. 60629 Phone 778-5374

LITHUANIAN RADIO FORUM
Bi-Lingual Civic program in English
and Lithuanian
Produced by **Anthony J. RUDIS**
Listener Participation Program
PHONE 445-6842 and ask a question
Sundays 2 to 3 PM
WXRT-FM 93.1 MHz.
Address: 9339 S. Oakley Chicago, Illinois

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Programa
TĖVYNĖS GARSAI

Girdima penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc..
Vedėjas **Juozas Stempužis**.
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telef.: 382-9268.

Detroit, Mich.

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIJO VALANDA
WMZK-FM banga 98 mc
Pirmadienį — trečiadienį — penktadienį
nuo 8:00 iki 9:00 vakare

Programos reikalais kreiptis: Albert Misiu-
nas, 2483 Woodmere, Detroit, Mi 48209,
tel. 841-3026; Algis Zaporackas, 4120
Yorba Linda Dr., Royal Oak, Mi 48072,
tel. 549-1982.

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE

WQRS-FM stotis. Banga 105.1 mc.
Sekmdieniais 8:25 — 9:05 val. ryto
išlaiko Radijo Klubas.
Klubo pirm. **Vacys Urbonas**.
17175 Gaylord Ave., Detroit, MI 48240
Telefonas: 537-9642

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut vlt. liet. kultūrinė valandėlė
WRYM AM 840
Kiekv. sekmdienį 4:15 — 5:15 val. p. p.
Programos vedėjas **A. Dragūnevičius**.
273 Victoria Rd., Hartford CT 06114
Telefonas: CH 9-4502.

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo valanda
girdima kiekv. šeštad. 4 — 5 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 klc.
ir 97.9 meg. FM.
Direktorius **Jokubas J. Stukas**,
1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092
232-5565. (Code 201)
Kultūrinė lietuvių radijo valanda anglų k.
per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirm. 7:30 — 8:30 v. v. — 89.5 mg
Vedėjas **J. J. Stukas**.

Philadelphia, Pa.

"LAISVĖS ŽIBURYS"
Girdima kiekvieną sekmdienį
nuo 9 iki 10 val. ryto
iš WHBI stoties 105.9 FM banga.
Adresas: Romas Kezys, 217-25 54th Ave.
Bayside, N. Y. 11364
Telefonas: 229-9134

Pittsburgh, Pa

The First Lithuanian Radio Program
Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. — WPIT - 730 klc.
Sekmdieniais 12 val. — 1 val. p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill R., Pittsburgh, Pa. 15216

Rochester, N. Y.

DAINOS AIDAS

Sekmdieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto.
Stotis: WXXI-FM 91.5 MC
Išlaiko: Lietuvių Radijo Klubas.
Klubo valdyba: **Al. Gečas**, pirm., **R. Kirš-**
teinas, vicepirm., **J. Krokytė**, sekr., **Rūta**
Ilgūnaitė, išd., **L. Laukaitienė**, narė.
Adresas: 320 Durnan St., Rochester, NY
14621

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA

WBRY, Waterbury, 1590 kilocycles.
Kiekvieną šeštadienio vakarą 6:10—7:00
Programos vedėjas ir direktorius
John D. Adams (Adomaitis).
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708
Telefonas: 753-8898.

Montreal, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. v.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas **L. Stankevičius**.
1053 Cr. Albabel, Duvernay, P. Q. Canada
Telefonas: 669-8834

Toronto, Ont., Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

7 radijo programos savaitėje
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
4 — 5 val. p. p.
Trečiadienį vak. 7 — 8:15 v. v.
Šeštadienį 3 — 3:30 val. p. p.
Visos programos transliuojamos iš
Toronto stoties CHIN, banga 101 FM
Programos vedėjas **Jonas R. Simanavičius**.
175 Parkside Dr., Toronto 3, Ont.
Telefonas: 534-1274.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku,
41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius**.
Circonvallazione NOMETANA 162.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje.
Sekmad. rytai 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vakarą 20:15 - 20:30 Lietuvos laik.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas**.
Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

LIETUVIAI TELEVIZIJOJE

[steigta 1966

WC IU - TV Channel 26

Sekmdieniais 8:30

5845 So. Oakley Ave., Chicago, Ill. 60634
Tel. (312) 778-2100

Tollus šlutas, vald. pirm.

LITHUANIAN STAND AT BICENTENNIAL COMMEMORATION, LOS ANGELES, MAY 21st.